



# ŞANLIURFA

## ŞANLIURFA Tarımsal Yatırım Rehberi 2024

T.C.  
Tarım ve Orman Bakanlığı  
Tarım Reformu Genel Müdürlüğü  
Tarımsal Pazarlama Daire Başkanlığı  
Tarımsal Yatırımcı Danışma Ofisi



## İÇİNDEKİLER

<b>1. TARIMSAL YAPI</b> .....	<b>3</b>
1.1 GENEL BİLGİLER.....	3
1.2 TARIM ALANLARININ DAĞILIMI VE ÜRETİM MİKTARLARI .....	4
1.3 BİTKİSEL ÜRETİM .....	5
1.3.1 Tarla Ürünleri Üretim Verileri .....	5
1.3.2 Meyve Üretim Verileri .....	5
1.3.3 Sebze Üretim Verileri .....	5
1.4 HAYVAN VARLIĞI .....	6
1.5 SU ÜRÜNLERİ İSTATİSTİKLERİ .....	6
1.6 TARIM VE TARIMA DAYALI İHTİSAS ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ .....	6
<b>2.TARIMSAL YATIRIM POTANSİYELİ</b> .....	<b>8</b>
2.1 ŞANLIURFA İLİNDE TARIMA YATIRIM YAPMAK İÇİN 10 NEDEN .....	8
2.2 ŞANLIURFA'DA TARIMSAL YATIRIM İÇİN UYGUN SEKTÖRLER .....	8
2.3 ŞANLIURFA'DA TARIM VE TARIMA DAYALI SANAYİ İŞLETME SAYILARI .....	10
<b>3.DESTEK, TEŞVİK VE HİBELER</b> .....	<b>10</b>
3.1 KIRSAL KALKINMA YATIRIMLARINI DESTEKLEME PROGRAMI (2021-2025) .....	10
3.2 TKDK TARAFINDAN VERİLEN İPARD DESTEKLEMELERİ .....	12
3.3 BİTKİSEL ÜRETİM DESTEKLEMELERİ.....	14
3.4 HAYVANCILIK YATIRIMLARI DESTEKLERİ .....	21
3.5 TARIMSAL KREDİLER .....	28
3.6 ORKÖY DESTEKLERİ .....	31
3.7 YATIRIM TEŞVİKLERİ .....	32
3.8 KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN SAĞLANAN DESTEKLER .....	34
3.9 KOSGEB HİZMET VE DESTEKLERİ .....	34
3.10 ŞANLIURFA'DA HAVZA BAZLI DESTEKLEME MODELİ KAPSAMINDA DESTEKLENECEK ÜRÜNLER	35
<b>4.İLGİLİ KURUM VE KURULUŞLARIN ADRES VE İLETİŞİM BİLGİLERİ</b> .....	<b>36</b>

## 1.TARIMSAL YAPI

### 1.1 GENEL BİLGİLER

#### Nüfus bilgisi(kişi)

#### Türkiye’de ÇKS ye Kayıtlı

Toplam 2.245.526

#### Çiftçi Sayısı(kişi)

#### Adana ili ÇKS ye Kayıtlı Çiftçi

#### Sayısı(kişi)

#### Yüzölçümü(da)

#### Toplam Tarım Alanı(da)

#### Mera Alanı(ha)

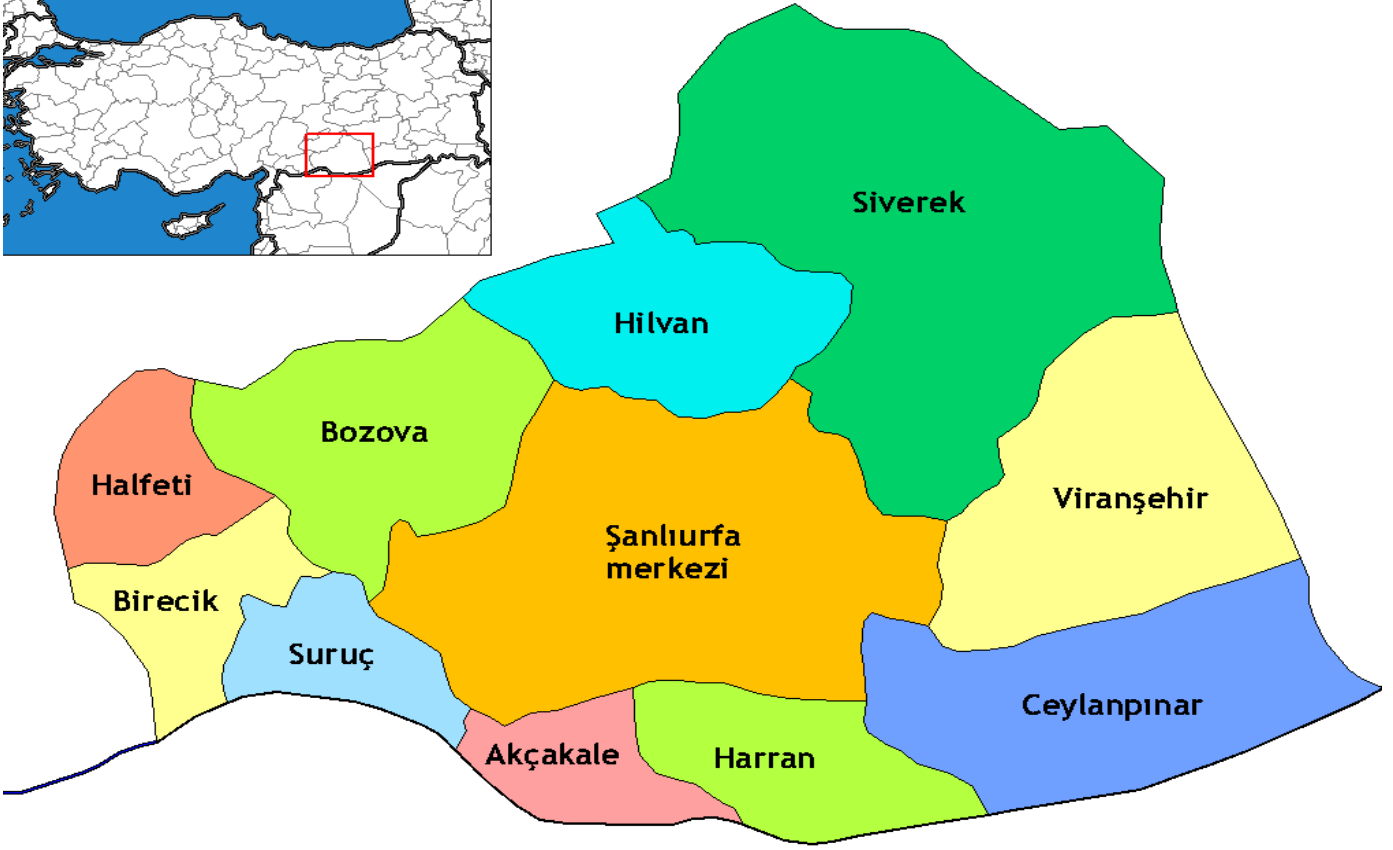
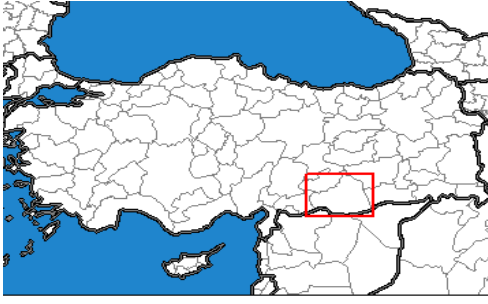
#### Nadas Alanı(da)

#### Orman Alanı(ha)

**Konum:** Şanlıurfa doğuda Mardin, batıda Gaziantep, kuzeybatıda Adıyaman, kuzeydoğuda Diyarbakır ile çevrilidir. İlin güneyinde Türkiye - Suriye sınırı uzanır. Yüzölçümü 19.336 km<sup>2</sup> olup genelde bir ova görünümündeki il merkezinin rakımı 518 m'dir. Şanlıurfa ili, konum itibarıyla Arap Platformu'nun kuzey bölümleri ile Güneydoğu Toroslar'ın orta kısmının güney etekleri üzerinde yer almaktadır. İlin kuzeyinde bulunan dağların yükseklikleri düşüktür. Dağlar arasında geniş ovalar yer alır. İlin en önemli akarsuyu Fırat Irmağı'dır. Şanlıurfa kenti içinde göl olarak nitelendirilen Halil-Ür-Rahman ve Aynzeliha olmak üzere iki göl mevcuttur. Ayrıca GAP Projesi ile yapay olarak oluşturulan Atatürk Baraj Gölü Türkiye'nin en büyük gölü olup, il sınırları içinde bulunmaktadır. Şanlıurfa ili, genel olarak plato görünümünde olup başlıca ovaları; Harran, Suruç, Viranşehir, Hilvan, Ceylanpınar, Bozova ve Siverek ovalarıdır.

**İklim:** Şanlıurfa kara iklimi özelliği gösterir. Yazları çok kurak ve sıcak, kışları bol yağışlı, nispeten ılıman geçmektedir. Deniz etkisinden uzak bir bölgede bulunmaktadır. Bu özellik sıcaklık ve yağış bakımından kendisini göstermektedir.

**Bitki örtüsü:** Şanlıurfa tabii bitki örtüsü bakımından oldukça fakirdir. Tektek Dağları'nda ise geniş bir alanda yabani fıstık ağaçları yer alır. Bunlar zamanla aşıl原因 olarak üretime kazandırılmıştır. Step kalktıktan sonra bir çöl manzarası ile karşılaşılır. Şanlıurfa'nın sulama yapılan alanlarında ve değişik bölümlerinde, özellikle Fırat nehri havzasında erozyonu önlemek için ağaçlandırma çalışmalarına hız verilmiştir.



13 İLÇE

1438  
MAHALLE

## 1.2 TARIM ALANLARININ DAĞILIMI VE ÜRETİM MİKTARI

	2020		2021		2022		2023	
	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (ton)	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (ton)	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (ton)	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (ton)
Meyve	1.653.100	260.539	1.681.118	187.961	1.801.630	240.049	1.838.188	206.755
Sebze	118.224	433.053	116.192	427.666	103.664	425.510	107.936	456.695
Tarla	7.238.866	3.665.039	7.259.189	3.208.565	7.815.503	3.330.233	8.030.153	4.287.549

Kaynak: TÜİK

### 1.3 BİTKİSEL ÜRETİM İSTATİSTİKLERİ

#### 1.3.1 Tarla Bitkileri Verileri

Ürün Adı	Türkiye Üretimi(Ton)	Şanlıurfa Üretimi(Ton)	Türkiye Üretimi İçindeki Payı(%)
Arpa (Diğer)	8.800.000	383.678	4,36
Buğday (Diğer)	17.700.000	839.526	4,74
Mısır (Dane)	9.000.000	1.064.083	11,82
Pamuk (Kütlü)	2.100.000	881.030	41,95
Şeker Pancarı	23.500.000	39.476	0,17

Kaynak: TÜİK

#### 1.3.2 Meyvecilik Verileri

Ürün Adı	Türkiye Üretimi(Ton)	Şanlıurfa Üretimi(Ton)	Türkiye Üretimi İçindeki Payı(%)
Antep Fıstığı	176.000	59.848	34,00
Badem	170.000	9.833	5,78
Kırmızı Biber (Baharatlık)	287.322	111.374	38,76
Nar	638.821	9.016	1,41
Zeytin (Yağlık)	1.030.000	6.503	0,63

Kaynak: TÜİK

#### 1.3.3. Sebze Üretim Verileri

Ürün Adı	Türkiye Üretimi(Ton)	Şanlıurfa Üretimi(Ton)	Türkiye Üretimi İçindeki Payı(%)
Biber (Salçalık)	1.602.457	65.248	4,07
Domates (Sofralık)	7.749.152	144.762	1,87
Kavun	1.403.214	14.553	1,04
Karpuz	3.147.921	59.167	1,88
Patlıcan	817.591	25.377	3,10

Kaynak: TÜİK

#### 1.4 HAYVAN VARLIĞI İSTATİSTİKLERİ

			2021	2022	2023
			Baş/Adet	Baş/Adet	Baş/Adet
<b>Büyükbaş</b>	Manda	Manda	1.233	947	884
	Sığır	Kültür	42.181	44.502	43.270
		Melez	199.164	191.902	196.281
		Yerli (Sığır)	88.603	84.638	73.583
<b>Küçükbaş</b>	Keçi	Kıl	276.093	231.489	191.163
		Tiftik	0	0	0
	Koyun	Merinos	7	40	0
		Yerli (Koyun)	2.152.359	2.093.927	2.032.032
<b>Kanatlı</b>	Hindi	Hindi	44.476	38.332	41.028
	Kaz	Kaz	8.345	8.115	8.030
	Ördek	Ördek	4.827	4.712	4.635
	Tavuk	Et	40.000	40.000	40.000
		Yumurta	654.136	607.941	652.220
<b>Arı Kovanı</b>	Arı Kovanı	Arı Kovanı	129.140	157.201	206.462

Kaynak: TÜİK

#### 1.5 SU ÜRÜNLERİ İSTATİSTİKLERİ

YIL	Avcılık	Yetiştiricilik			TOPLAM
	İçsu	Deniz/İçsu			
	Üretim Miktarı (Ton)	Tesis Sayısı (Adet)	Kapasite (Ton/Yıl)	Üretim Miktarı (Ton)	Üretim Miktarı (Ton)
2020	455	28	9.686	7.004	7.459
2021	337	28	9.686	7.658	7.995
2022	352	28	9.686	7.161	7.513
2023					

Kaynak: TÜİK, BSGM

#### 1.6 TARIM VE TARIMA DAYALI İHTİSAS ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ

- Şanlıurfa Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgesi

Üreticilerin ve yetiştiricilerin kümelenmelerini, ihtisaslaşmalarını sağlayarak hayvansal ve bitkisel üretimi teşvik edecek Şanlıurfa Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgesi Türkiye'nin en büyük modern hayvancılık merkezi konumundadır.

#### Şanlıurfa TDİ Besi OSB ile Hayvansal üretimin ve bunlara dayalı sanayinin;

- Desteklenmesi
- Geliştirilmesi
- İşlenmesi
- Muhafaza edilmesi
- Tarım-Sanayi Entegrasyonunun geliştirilmesi
- Rekabet edilebilirliğini artırıcı nitelikte sürdürülebilir, uygun ve kaliteli hammaddenin teminini sağlanması
- Hayvan varlığının kontrollü olarak artırılması amaçlanmaktadır.

İlimizde yaklaşık 8500 dönümlük alanda yapımı tamamlanmak üzere olan Şanlıurfa Tarıma Dayalı İhtisas Besi Bölgesinde,534 adet en az 200 başlık büyükbaş hayvan kapasiteli besi işletmesi faaliyet gösterecektir.13 adet sanayi parseli 2 adet biyogaz tesisi ve çeşitli sosyal donatılar yer almaktadır.



#### Ulaşım Yolları

- Şehir Merkezine 7,5 km
- OSB'ye 5 km
- Hava Limanına
- Karma OSB'ye, Gıda OSB'ye, Evren Sanayi Sitesine ve daha birçok sanayi tesisine çok yakın konumdadır.

Şanlıurfa TDİ Besi OSB'nin Kamulaştırma Sorunu Yok tercih avantajları: Şanlıurfa Merkez Eyyübiye sınırları içerisinde, OSB ve sanayi bölgesinde Şanlıurfa Gaziantep karayolu 2,5 Km uzaklıkta şehrin batısında yer almaktadır.





## 2.TARIMSAL YATIRIM POTANSİYELİ

### 2.1 ŞANLIURFA'DA TARIMA YATIRIM YAPMAK İÇİN NEDENLER

- Aktif ve genç nüfus yapısına sahip olması (15-65 yaş arası nüfus oranı %57) sebebiyle iş gücü maliyetinin düşük olması
- Tarihi ipek yolu üzerinde bulunması ve Ortadoğu pazarına yakın olması
- Tarımsal anlamda önemli bir potansiyele sahip olması (Türkiye'nin pamuk ve mercimek üretiminde birinci, Antep Fıstığı üretiminde ise ikinci sıradadır)
- Hayvancılığın bölge kalkınmasını ve gelişmesini etkileyecek yem bitkileri üretim potansiyeline sahip olması.
- Dünyanın sayılı bölgesel kalkınma projelerinden olan Güneydoğu Anadolu Bölgesinin (GAP) merkezi konumunda olması nedeniyle geniş olanaklarından faydalanılabilmesi
- Tarım alanlarının önemli bir kısmının verimli ve sulanabilir olması
- Organik tarıma elverişli toprak varlığının (organik pamuk üretiminde Türkiye'de birinci sırada ) olması
- Yenilenebilir enerji kaynaklarının zenginliği (Güneş enerji tesisleri)
- Jeotermal kaynaklara sahip olması, güneşli gün sayısının ve güneşlenme süresinin yüksek olması gibi sebeplerle birlikte seracılığa uygun bir bölge olması
- Bölgesel teşviklerin varlığı açısından önemli bir potansiyele sahip olması

### 2.2 ŞANLIURFA'DA TARIMSAL YATIRIM İÇİN UYGUN SEKTÖRLER

#### • Seracılık

Jeotermal seracılığın yanı sıra sıcaklığın belirli seviyeleri altına düşmemesi sebebi ile Aralık – Şubat döneminde dahi ısıtmasız olarak serada yeşil sebzelerin üretilmesi en önemli avantajlardandır. 160 üretici 960 da alanda örtü altı yetiştiricilik yapılmaktadır. Örtü altı yetiştiricilikte ilimiz 1. Sırada yer almaktadır. Gıdaya olan talep Kovid-19 pandemisinde de ciddi oranda artmıştır. Bu salgında gıdaların işlenmesi ve hijyenik olarak paketlenmesi önem arz etmektedir. Seracılık faaliyetlerinin ve konuyla ilgili tarımsal sanayinin geliştirilmesine ihtiyaç vardır.



- **Pamuk İşleme**

Türkiye’de pamuk üretiminin % 32’si ilimizde gerçekleşmektedir. Ülkemizin cari açık vermeyen istihdam ve ihracatta ön sırada olan istihdamının büyük çoğunluğunu oluşturan tekstil sektörümüzün hammaddesi olan pamuk; elyafı ile insanları giyindiren, çekirdeğinden elde edilen yağı ile insanları besleyen, küspesi ile hayvancılık sektörünün yem ihtiyacını karşılayan, linteri ile savunma sanayimizin barut ihtiyacını karşılayan dünyada stratejik öneme sahip bir tarım ürünüdür. Pamuk üretiminde katma değer sağlayacak sanayinin gelişmesine ihtiyaç vardır.

- **Antep Fıstığı İşleme**

Antep Fıstığı üretiminde üretim bakımından ikinci, ağaç sayısı bakımından ilk sıradadır. Antep fıstığı üretiminin %42 ‘si ilimizde gerçekleşmektedir. Bu üretim potansiyelini karşılayacak bir tarımsal sanayinin gelişmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Özellikle Covid-19 pandemisinde hijyenik paketli gıdaya olan talebin artması paketleme tesislerinin artması önem arz etmektedir.

- **İrmik, Makarna Üretim Tesisi**

İkliminin buğday ve arpa üretimine elverişli olması sebebiyle ham madde temininde üretim potansiyeli yüksektir. İlimiz ülkemizin en kaliteli makarnalık buğdayının üretildiği iller arasında yer almaktadır. Ülkemiz buğday üretiminin %7’si ilimizde gerçekleşmektedir. Üretilen bu kaliteli buğdayın katma değeri yüksek ürünlere dönüşümünü sağlayacak tarımsal sanayinin geliştirilmesi gerekmektedir.

- **Yem Bitkileri Üretimi**

İlimizde sulu tarım arazilerinin bol olması yem bitkilerinin birim alanda verimini yüksek kılmaktadır. Şanlıurfa’da pamuk ekim alanlarında ara ürün olarak yem bitkisi ekimini sağlamak için Kaliteli Kaba Yem Projesi uygulanmıştır. Projeye ilimiz ciddi bir yem üretim merkezi olmaya aday illerden biri olmuştur.

- **Hayvancılık**

Kaliteli kaba yem kaynaklarına sahip olan ilde özellikle süt sığırcılığı yatırımları devlet tarafından desteklenmektedir. Besi hayvancılığında 106.400 kapasiteli Besi OSB (Besi Organize Sanayi Bölgesi) kurulmuştur. Kurulan Besi OSB ilimizi besi hayvancılığında üst sıralara taşıyacaktır.

- **Yün Üretimi**

İlimiz küçükbaş hayvan yetiştiriciliği ile ülkemizde 2.sırada yer almaktadır. Özellikle, ivesi yerli koyun ırkının sahip olduğu yapağı verimi sayesinde, sektöre uygun bir potansiyeli vardır. Üretilen bu kaliteli yünün işlenmesi ve katma değeri yüksek ürünlere dönüşümünü sağlayacak tesislere ihtiyaç duyulmaktadır.

- **Pilavlık ve Köftelik Bulgur Üretimi**

Buğday üretiminin fazlalığına bağlı olarak, pilavlık ve köftelik bulgur üretimi sektörü gelişmiştir.

- **Pul Biber ve Reçeli Üretimi**

Ülkemizde talep gören Urfa isotu ve reçeli geleneksel yöntemlerle üretilmektedir. Covid-19 pandemisinde önem kazanan hijyenik paketlere olan talebin artması sebebiyle yöresel olarak üretilen Urfa isotu ve reçelinin paketlenip arz edilmesi büyük önem kazanmıştır.

- **Paketleme Tesisleri**

Tüm dünyada ve ülkemizde görülen Covid-19 pandemisinde sağlıklı ve gıdaya ulaşmak çok büyük önem kazanmıştır. Bu kapsamda ilimiz pamuk ve Antep fıstığı üretiminde 1.sırada, kırmızı mercimek üretiminde 2.sırada, dane mısır üretiminde 4.sırada, buğday üretiminde 5.sırada, biber üretiminde 6.sırada, badem üretiminde 8.sırada, domates üretiminde 9.sırada yer almaktadır. Bu tarımsal potansiyeli değerlendirecek tarımsal sanayinin geliştirilmesi önemlidir.

## 2.3 ŞANLIURFA'DA TARIM VE TARIMA DAYALI SANAYİ İŞLETME SAYILARI

Konu	Sayı	Konu	Sayı
Süt ve Süt Ürünleri	46	Ekmek ve ekmek çeşitleri üretimi	153
Et ve Et Ürünleri	23	Makarna ve İrmik Üretimi	1
Su Ürünleri İşleme	1	Yumurta Paketleme	15
Meyve-Sebze işleme-paketleme	8	Dondurulmuş Gıda	1
Hububat ve Bakliyat Üretimi	27	Hazır Yemek, Tabldot Yemek	62
Katı ve Sıvı Bitkisel Yağ	32	Hazır çorba ve bulyon, puding, toz karışımlar, mayonez, sos vb.	0
Şekerleme Üretimi (paketleme hariç)	0	Kuruyemiş ve Çerezler	7
Zeytinyağı	3	Baharat İşleme	12
Konserve ve Salça	0	Alkolsüz İçecekler	9
Fermente ve salamura ürün üretimi	3	Alkollü İçecekler	0
Pastacılık Ürünleri Üretimi	194	Bal, polen, arı sütü ve temel petek üretimi ve ambalajlama	0
Nişasta ve Nişasta mamulleri	0	Gıda Katkı ve Aroma Maddeleri	0
Bisküvi, Çikolata, Kakaolu ve Benzeri Ürünler	1	Gıda ile Temas Eden Maddeler	10
Un üretimi	5	Yem	236
Unlu mamuller üretimi	237	Diğer	79

Kaynak: Şanlıurfa İl Tarım ve Orman Müdürlüğü

## 3. DESTEK TEŞVİK VE HİBELER

### 3.1 KIRSAL KALKINMA YATIRIMLARINI DESTEKLEME PROGRAMI (2021-2025)

**UYGULAYICI KURUM:** TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI / Tarım Reformu Genel Müdürlüğü

#### 1-EKONOMİK YATIRIMLAR

**DESTEK KAPSAMI:** 1/1/2021-31/12/2025 tarihleri arasında, kırsal alanda ekonomik ve sosyal gelişmeyi sağlamak, tarım ve tarım dışı istihdamı geliştirmek, gelirleri artırmak ve farklılaştırmak amacıyla;

Kadınlar ve genç girişimciler öncelikli olmak üzere gerçek ve tüzel kişilerin tarıma dayalı ekonomik faaliyetlerine yönelik yatırımları için yapılacak hibe ödemelerine ilişkin hususları kapsar.

#### **KİMLER BAŞVURABİLİR:**

#### **Gerçek ve tüzel kişiler**

- Hibe esas proje tutarı alt limiti en az **3.000.001** Türk Lirası'dır.
- Kırsal Ekonomik Altyapı Yatırımları için ise en az 10.000 TL'dir.
- Hibe esas proje tutarının **%50'sine hibe** yoluyla destek verilir.
- Proje bütçesi KDV (katma değer vergisi) hariç hazırlanır.

**NOT:** Başvurular Bakanlıkça hazırlanacak güncel uygulama rehberinde belirtildiği üzere **03/01/2024** tarihinde başlayıp, **29/03/2024** tarihinde sona erer.

YATIRIM KONULARI	Hibeye Esas Proje Üst Tutarı (TL) (Alt Limit: 3.000.001 TL)	Destek Oranı
<b>1-Ekonomik yatırım konuları</b>		
Tıbbi ve aromatik bitkilerin işlenmesi, kurutulması, paketlenmesi ve depolanması	<b>Yeni tesis 14.000.000</b>  <b>Tamamlama 12.000.000</b>  <b>Kapasite artırımı ve/veya teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon 10.000.000</b>	<b>% 50</b>
Bitkisel ürünlere yönelik yatırımlar		
Hayvansal ürünlere yönelik yatırımlar		
Soğuk hava deposu yapımı		
Çelik silo yapımı		
<b>Tarımsal üretime yönelik modern sabit yatırımlar</b>		
❖ Kapalı ortamda bitkisel üretime yönelik yatırımlar		
❖ Büyükbaş hayvan yetiştiriciliğine yönelik yatırımlar		
❖ Küçükbaş hayvan yetiştiriciliğine yönelik yatırımlar		
❖ Kanatlı hayvan yetiştiriciliğine yönelik yatırımlar		
❖ Kültür mantarı üretimine yönelik yatırımlar		
❖ Büyükbaş ve küçükbaş hayvan kesimhanelerine yönelik yatırımlar		
Kanatlı kesimhanelerine yönelik sabit yatırımlar		
Yenilenebilir enerji üretim tesisleri (Jeotermal, biyogaz, güneş ve rüzgâr enerjisi) (sulama ve modern sera kullanımı için)		
Su ürünleri yetiştiriciliği (denizlerde, iç sularda ve tarıma dayalı ihtisas organize sanayi bölgelerinde yetiştiricilik)		
Hayvansal ve bitkisel orijinli gübre işlenmesi, paketlenmesi ve depolanması		

YATIRIM KONULARI	Hibeye Esas Proje Tutarı (TL)	Destek Oranı
<b>2-Kırsal ekonomik alt yapı yatırım konuları</b>		
<b>1) Aile işletmeciliği faaliyetlerinin geliştirilmesine yönelik altyapı sistemleri,</b>	<b>100.000-3.000.000</b>	<b>%50</b>
a) Bitkisel ve Hayvansal Ürünlerin İşlenmesi, Paketlenmesi ve Depolanması		
b) Tarımsal Ürünlerin Depolanması (Çelik Silo-Soğuk Hava Deposu)		
c) Tarımsal Sabit Yatırımlar (Ahır, ağıl, kanatlı kesimhanesi, muz ve/veya sebze yetiştirilen örtü altı tesisler)		
ç) Kültür Mantarı		
d) Yenilenebilir Enerji Tesisleri		
2) Arıcılık ve arı ürünlerine yönelik yatırımlar,		
3)Bilişim sistemleri ve eğitimi,		
4)El sanatları ve katma değerli ürünler,		
5)İpek böceği yetiştiriciliği,		
6)Su ürünleri yetiştiriciliği,		
7)Tarımsal amaçlı kooperatif ve birlikler için makine parkları,		
8)Tıbbi ve aromatik bitki yetiştiriciliği		

## BİREYSEL SULAMA SİSTEMLERİNİN DESTEKLENMESİ

DESTEK KAPSAMI	30/1/2021 - 31/12/2025 tarihleri arasında, kırsal alanda ekonomik ve sosyal gelişmeye katkı sağlamak için belirlenmiş bireysel sulama sistemlerinin desteklenmesine ilişkin usul ve esasları kapsar.
KİMLER BAŞVURABİLİR	Gerçek ve Tüzel Kişiler
YATIRIM KONULARI	<ul style="list-style-type: none"><li>✓ Tarla içi damla sulama sistemi kurulması,</li><li>✓ Tarla içi yağmurlama sulama sistemi kurulması,</li><li>✓ Tarla içi mikro yağmurlama sulama sistemi kurulması,</li><li>✓ Tarla içi yüzey altı damla sulama sistemi kurulması,</li><li>✓ Lineer veya Center Pivot sulama sistemi kurulması,</li><li>✓ Tamburlu sulama sistemi kurulması,</li><li>✓ Güneş enerjili sulama sistemi kurulması</li><li>✓ Tarımsal sulama amaçlı güneş enerji sistemleri,</li><li>✓ Akıllı sulama sistemleri</li></ul>
YATIRIM TUTARI VE DESTEK ORANI	<ul style="list-style-type: none"><li>• Hibe esas mal alım tutarı 3.000.000-TL'yi geçemez.</li><li>• Bu Tebliğ kapsamında kabul edilen başvurularda, hibe sözleşmesinde belirlenen hibe esas mal alım tutarının KDV hariç %50'sine hibe yoluyla destek verilir.</li></ul>

**NOT 1:** Bireysel Sulama Sistemlerinin Desteklenmesi programı 2021/7 numaralı Tebliğ ve her yıl çıkarılan uygulama rehberi doğrultusunda yürütülmektedir. İlgili tebliğde değişiklik yapılmasına dair tebliğ değişikliği (Tebliğ No: 2023/52) 06/01/2024 tarihli ve 32421 sayılı Resmî Gazete' de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

**NOT 2:** Bu Tebliğ kapsamında yapılacak başvurular; 2024 yılı için **9 Ocak** tarihinden başlayıp 22 Şubat tarihinde sona erecektir. Bu süre içinde başvuru sahipleri tarafından dosya halinde tek nüsha olarak elden il müdürlüğüne teslim edilir.

### 3.2 TKDK TARAFINDAN VERİLEN IPARD DESTEKLEMELERİ

**UYGULAYICI KURUM:** TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI / Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu

#### IPARD III PROGRAMI

Tarım ve Orman Bakanlığı'nın ilgili kuruluşu olan Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK) **31 Temmuz 2024** tarihinde **Üçüncü Başvuru Çağrı İlanına** çıkmış bulunmaktadır.

Başvuru kabulüne ilişkin bu çağrı, **IPARD Programı 2021-2027 dönemi** kapsamında yatırım yapmak isteyen işletmeler tarafından destek almak üzere yapılacak başvurular ile ilgilidir.

#### PROGRAMIN KAYNAĞI

Faydalanıcılara uygun harcamalar karşılığında sağlanacak olan mali desteğin kaynağı, Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti eş finansmanından oluşturulan IPARD Programı Fonu'dur. Bu destek "Kamu Katkısı" olarak adlandırılmaktadır. Söz konusu kamu katkısı, program çerçevesinde gerçekleştirilmiş yatırımlar için geri ödemesiz olarak kullanılacaktır.

#### BAŞVURU YAPILACAK İLLER

IPARD III Dönemi Üçüncü Başvuru Çağrı İlanı kapsamında destek almak amacıyla **81 ilden proje başvurusu yapılabilir.**

#### DESTEKLENECEK TEDBİRLER VE DESTEK BÜTÇESİ

"M1 – Tarımsal İşletmelerin Fiziki Varlıklarına Yönelik Yatırımlar" tedbirinden **yapım işi, makine-ekipman, hizmet ve görünürlük** alımları desteğine ilişkin başvurular kabul edilecektir.

TEDBİR ADI	SEKTÖR KODU	SEKTÖR ADI	DESTEK ORANI	TOPLAM DESTEK BÜTÇESİ (AVRO)
Tarımsal İşletmelerin Fiziki Varlıklarına Yönelik Yatırımlar (101)	101-1	Süt Üreten Tarımsal İşletmeler	%60-75	90.000.000
	101-2	Kırmızı Et Üreten Tarımsal İşletmeler		
	101-3	Kanatlı Eti Üreten Tarımsal İşletmeler		
	101-4	Yumurta Üreten Tarımsal İşletmeler		

#### BAŞVURU TARİHLERİ

Başvurular, **16.09.2024 tarihi saat 09:00'dan itibaren** yatırımın uygulanacağı ilde bulunan TKDK İl Koordinatörlükleri ve İl İrtibat Ofislerinde kabul edilmeye başlanacaktır.

**Online Proje Başvuru Sistemi 18.10.2024 tarihi saat 18:00'de kapatılacaktır.**

**Başvuruların son teslim tarihi 25.10.2024, saat 18:00'dir.**

Son teslim tarihinden sonra yapılacak başvurular kabul edilmeyecektir.

#### YATIRIM SÜRELERİ

Üçüncü Başvuru Çağrı İlanı kapsamında hazırlanacak başvurularda yatırım süreleri **en fazla 12 (on iki) ay** olarak planlanmalıdır.

#### ÖNEMLİ HUSUSLAR

- Kurumumuza sunulan proje başvurularının inceleme süreçlerine ivedilikle başlanacak olmakla birlikte; desteklenecek projelerin duyurulması ve hibe sözleşmelerinin imzalanması, IPARD Programında yer alan uygun harcama limitleri, sıralama kriterleri ve eş finansman oranındaki değişiklikleri de içeren Program değişikliklerinin Avrupa Komisyonu tarafından resmi olarak onaylamasının ardından gerçekleştirilecektir. Söz konusu hususlardaki gelişmelere ilişkin TKDK tarafından kamuoyuna gerekli bilgilendirme yapılacaktır.
- 101-1 ve 101-2 sektörlerinde yapım işleri içeren projelerde yeni binalar için uygulanan poz bazlı sistem yerine Basitleştirilmiş Maliyet Sisteminin kullanılması yönünde prosedür değişikliğine ilişkin talep Avrupa Komisyonuna iletilmiş olup onay süreci devam etmektedir. Resmi onay sürecinin tamamlanmasını müteakip Basitleştirilmiş Maliyet Sistemine geçilmesi öngörülmektedir. Söz konusu sisteme göre, bu projelerde yapının maliyetine etki eden önemli bileşenler (yapı tipi, temel tipi, taşıyıcı sistem, duvar tipi, çatı örtüsü vb.) değerlendirilerek yapının inşaat alan büyüklüğüne göre TKDK tarafından belirlenen maliyet üzerinden proje başvuru işlemleri gerçekleştirilecektir. Söz konusu hususlardaki uygulamaya yönelik gerekli bilgilendirme TKDK tarafından kamuoyuna yapılacaktır.
- Alınan başvuruların toplam destek tutarının Çağrı için ayrılan bütçeyi aşması durumunda, IPARD Programında ilgili tedbir için belirtilen sıralama kriterlerine göre başvurular sıralanacak ve bütçenin yeterli olduğu sayıda başvuru incelenecektir.

#### BAŞVURULAR İLE İLGİLİ BİLGİLER

Başvurular hakkında detaylı bilgileri ve başvuru kurallarını içeren **Başvuru Çağrı Rehberi (Versiyon 3.0)** TKDK resmi internet adresinden ([www.tkd.gov.tr](http://www.tkd.gov.tr)) temin edilmelidir.

Ayrıca, Kurumumuz tarafından yapılacak **ilave duyuru ve bilgilendirmeler** de dikkate alınmalı ve söz konusu duyuru ve bilgilendirmeler, Kurumumuzun internet adresinden ([www.tkd.gov.tr](http://www.tkd.gov.tr)) takip edilmelidir.

TKDK İl Koordinatörlükleri ve İl İrtibat Ofislerinin adres ve telefon bilgilerine Rehberin son kısmında, Kurumun internet adresinde ([www.tkd.gov.tr](http://www.tkd.gov.tr)) iletişim başlığı altından veya 3. Çağrıya ait Bilgi Kitapçığından ulaşılabilir.

Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu bu duyurudaki tüm hususları değiştirme hakkını saklı tutar.

### 3.3 BİTKİSEL ÜRETİM DESTEKLEMELERİ

#### • MAZOT VE GÜBRE DESTEĞİ

Ürünler	Mazot (TL/da)	Gübre (TL/da)	Toplam Destek (TL/da)
Arpa, Aspir, Buğday, Çavdar, Tritikale, Kuru Fasulye, Yulaf	123	62	185
Çeltik	300	62	362
Dane Mısır, Fındık, Kuru Soğan, Patates, Yaş Çay, Zeytin	103	35	138
Mercimek, Nohut	123	35	158
Kütlü Pamuk	410	62	472
Soya	205	62	267
Yağlık Ayçiçeği, Kolza(Kanola)	144	62	206
Yem Bitkileri	103	62	165
Diğer Ürünler	103	35	138
Nadas	50	-	50

- 2024 üretim yılı Çiftçi Kayıt Sistemi (ÇKS) kayıtlarına göre tarımda kullanılan mazot ve gübre için; Türkiye Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeli kapsamında desteklenen havzalarında yetiştirilen arpa, buğday, çavdar, çeltik, tritikale, yulaf, dane mısır, kuru fasulye, mercimek, nohut, aspir, kütlü pamuk, kolza(kanola),soya, yağlık ayçiçeği, kuru soğan, patates, yaş çay, zeytin, yem bitkileri, fındık ile bu ürünler dışında kalan ürünlere “Diğer Ürünler” kategorisinde; aşağıda belirtilen birim tutarlarda destekleme ödemesi yapılır.
- Toprak analizi desteği: Tarım ve Orman Bakanlığınca (Bakanlık) yetkilendirilmiş Toprak Analiz Laboratuvarlarına, asgari 50 dekar ve üzeri tarım arazilerinde, her 50 dekar araziye kadar bir analiz için 50 TL toprak analizi desteği ödemesi yapılır.

#### • ORGANİK TARIM DESTEĞİ

Organik Tarım Desteği	Sertifika Türü	(TL/da/kovan)
Birinci kategori ürünler	Ürün sertifikası (Bireysel)	270
	Ürün sertifikası (Üretici grubu)	135
İkinci kategori ürünler	Ürün sertifikası (Bireysel)	110
	Ürün sertifikası (Üretici grubu)	55
Üçüncü kategori ürünler	Ürün sertifikası (Bireysel/Üretici grubu)	50
Arılı Kovan		50

- 2024 üretim yılında Çiftçi Kayıt Sistemine ve Organik Tarım Bilgi Sistemine kayıtlı, organik tarım faaliyeti yapan, geçiş süreci-2, geçiş süreci-3 ve organik statüde yer alan tarım arazilerindeki ürettiği ürüne “ürün sertifikası” düzenlenmiş çiftçiler ile 2024 yılında Arıcılık Kayıt Sistemi ve Organik Tarım Bilgi Sistemine kayıtlı, organik statüde bulunan kovanlar için arı yetiştiriciliği yapan çiftçilere yukarıda belirtilen birim destek tutarları üzerinden ödeme yapılır.

## • İYİ TARIM UYGULAMALARI DESTEĞİ

İyi Tarım Uygulamaları Desteği		Sertifika Türü	(TL/da)
Birinci kategori ürünler	Örtü altı üretim	Bireysel sertifikasyon	400
		Grup sertifikasyonu	200
	Açıkta üretim	Bireysel sertifikasyon	135
		Grup sertifikasyonu	70
İkinci kategori ürünler		Bireysel sertifikasyon	110
		Grup sertifikasyonu	55
Üçüncü kategori ürünler		Bireysel /Grup sertifikasyon	50

- İyi tarım uygulamaları desteği: İyi tarım uygulamaları yapan ve yetkilendirilmiş kuruluşlarca 2024 üretim yılında bireysel veya grup sertifikasyonu seçeneğine göre düzenlenmiş iyi tarım uygulamaları sertifikasına sahip olan ve Çiftçi Kayıt Sistemine kayıtlı çiftçilere yukarıda belirtilen birim destek tutarları üzerinden ödeme yapılır.

## • KÜÇÜK AİLE İŞLETMESİ DESTEĞİ

- 2024 üretim yılı için dekara 200 TL ödeme yapılır.

## • FINDIK ALAN BAZLI GELİR DESTEĞİ

- Ekli listede belirtilen tarım havzalarında; 22/11/2001 tarihli ve 2001/3267 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Fındık Alanlarının Tespitine Dair Karar ile belirlenen ve ruhsat verilen alanlarda, 2024 üretim yılında Çiftçi Kayıt Sistemi ve Fındık Kayıt Sistemine kayıtlı çiftçilere dekara 170 TL ödeme yapılır.

## • KATI ORGANİK-ORGANOMİNERAL GÜBRE DESTEĞİ

- 2024 üretim yılı için dekara 40 TL ödeme yapılır.

## • GELENEKSEL ZEYTİN BAHÇELERİNİN REHABİLİTASYONU DESTEĞİ

- 2024 üretim yılı için dekara 200 TL ödeme yapılır.

## • FARK ÖDEMESİ DESTEKLERİ

Havza Bazlı Fark Ödemesi Desteği	(kr/kg)
Buğday	175
Arpa, Çavdar, Nohut, Triticale, Yulaf	75
Dane Mısır	10
Aspir	70
Çeltik	30
Dane Zeytin	20
Kolza(Kanola)	110
Kuru Fasulye, Mercimek	100
Kütlü Pamuk	160
Soya	80
Yağlık Ayçiçeği	225
Yaş Çay	200
Zeytinyağı	100

- Ekli listede yer alan havzalarda, 2024 yılında üretilen ve satılan ürünlere fark ödemesi desteği yapılır. Yapılacak destekleme ödemeleri, her bir havza için ekli listede belirtilen ürünlerle sınırlıdır.



- Ekli listede yer alan havzalarda, 2024 yılı ürünü yağlı tohumlu bitkiler (yağlık ayçiçeği, kütlü pamuk, soya, kolza (kanola), aspir), hububat-baklagil ve dane mısır (buğday, arpa, çavdar, yulaf, tritikale, çeltik, kuru fasulye, mercimek, nohut ve dane mısır) ürünlerine tarımsal veriler ve uydu görüntüleri, dane zeytin ve zeytinyağında ise tarımsal veriler kullanılarak belirlenecek verim değerlerine göre, kütlü pamukta ilave olarak yurt içinde üretilip sertifikalandırılan tohum kullanma şartı aranarak yukarıda belirtilen birim tutarlarda destekleme ödemesi yapılır.
- Fark ödemesi destekleri için alım satım belgesi (fatura, müstahsil makbuzu ve benzeri) istenir.
- 2024 yılı ürünü kütlü pamuk fark ödemesi desteği için dekara en fazla 500 kg'a kadar destekleme ödemesi yapılır.
- 2024 yılı ürünü dane zeytin fark ödemesi desteğinde; dekara dane zeytin verimi maksimum kuru şartlarda 575 kg, sulu şartlarda 850 kg ve 2024 yılı ürünü zeytinyağı fark ödemesi desteğinde ise; dekara zeytinyağı verimi maksimum kuru şartlarda 115 kg, sulu şartlarda 170 kg esas alınarak destekleme ödemesi yapılır.
- Ekli listede belirtilen tarım havzalarında; 2/4/2012 tarihli ve 2012/3067 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Çay Tarım Alanlarının Belirlenmesi ve Bu Alanlarda Çay Tarımı Yapan Üreticilere Ruhsatname Verilmesine Dair Karar ile belirlenen ve Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü (ÇAYKUR) tarafından ruhsatname verilen alanlarda üretim yapan çiftçilere aşağıda belirlenen tutarlarda kilogram bazlı yaş çay fark ödemesi yapılır. 2024 yılı ürünü yaş çay fark ödemesi desteği, dekara en fazla 2.766 kg'a kadar ödenir.
- Yeraltı sularının yetersiz seviyede ve su kısıtı olduğunun Bakanlıkça tespit edildiği havzalarda 2024 üretim yılında ekilen nohut, mercimek ürünlerine ilave %50 destek ödenir. Damlama sulama ile sulanan alanlar hariç dane mısıra destekleme ödemesi yapılmaz.
- Ekli listede yer alan havzalarda desteklenen ürünlerin bu havzalar dışında yetiştirilmesi durumunda mazot, gübre, fark ödemesi ve fındık alan bazlı gelir desteği ödemeleri yapılmaz.
- Desteklemelerden; Çiftçi Kayıt Sisteminde özlük, ürün, arazi bilgileri kayıtlı olan ve ekli listede belirtilen havzalarda yer alan, arazilerinde desteklemeye esas ürünleri ürettiği Bakanlık il ve ilçe müdürlüklerince tespit edilen ve belirlenecek yasal süre içerisinde destekleme başvurularını yapan kamu kurum ve kuruluşları hariç gerçek ve tüzel kişiler yararlanır.

#### • SERTİFİKALI TOHUM ÜRETİM DESTEĞİ

Sertifikalı Tohum Üretim Desteği	Orijinal/Temel ve Üstü Kademe(TL/kg)	Sertifikalı Kademe (TL/kg)
Arpa	0,10	0,08
Aspir	0,80	0,50
Buğday	0,12	0,10
Çavdar	0,16	0,08
Çeltik	0,35	0,25
Fiğ	1,60	1,50
Kuru Fasulye	0,60	0,50
Kolza(Kanola)	1,80	1,20
Korunga	1,60	1,50
Mercimek	0,60	0,50

Nohut	0,60	0,50
Patates	0,20	0,10
Soya	0,70	0,35
Susam	1,80	0,60
Tritikale	0,10	0,08
Yem Bezelyesi	1,60	1,50
Yer Fıstığı	1,00	0,80
Yonca	5,00	4,00
Yulaf	0,16	0,08

- Yurt içinde sertifikalı tohum üreten/ürettiren, sertifikalandıran ve yurt içinde satışını gerçekleştiren, ÇKS'ye kayıtlı yetkilendirilmiş tohumculuk kuruluşlarına 2024 yılı sertifikasyon döneminde ürettikleri sertifikalı tohumluklar ile orijinal/temel ve üstü tohumluklara yukarıda belirtilen tutarlarda ödeme yapılır.

• **SERTİFİKALI FİDAN/FİDE VE STANDART FİDAN KULLANIM DESTEĞİ**

Sertifikalı Fidan/Fide ve Standart Fidan Kullanım Desteği	Standart (TL/da)	Sertifikalı (TL/da)
Asma ve Diğer Meyve Türleri(Nar ve Muz hariç)	400	1000
Çilek Fidesi	-	1000

- Yurt içinde üretilip sertifikalandırılan fidan, çilek fidesi ve/veya standart fidan kullanılarak desteklenen türler ile Çiftçi Kayıt Sistemine kayıtlı arazilerde 2024 üretim yılında meyve bahçesi tesis edilmesi halinde yukarıda belirtilen birim destekleme miktarlarına göre ödeme yapılır.

• **SERTİFİKALI FİDAN ÜRETİM DESTEĞİ**

Sertifikalı Fidan Üretim Desteği (Sertifikalı Sınıfında Tüm Çeşitler)	(TL/adet)	
	Aşılı Fidan	0,50
	Aşısız Fidan	0,25

- Sertifikalı sınıfında fidan üretimi yaparak satışını gerçekleştiren, Bakanlık tarafından yetkilendirilmiş Çiftçi Kayıt Sistemine kayıtlı fidan üreticilerine 2024 yılında ürettikleri aşılı ve aşısız fidanlar için fidan başına yukarıda belirtilen miktarlarda ödeme yapılır.

• **BOMBUS ARISI KULLANIM DESTEĞİ**

- Doğal polinasyonu sağlamak amacıyla Örtüaltı Kayıt Sistemine kayıtlı örtüaltı ünitelerinde, bombus arısı kullanan çiftçilere koloni başına 100 TL ödenir.

• **BIYOLOJİK VE BİYOTEKNİK MÜCADELE DESTEĞİ**

Biyolojik ve Biyoteknik Mücadele Desteği	(TL/da)
Örtüaltı (Paket destek)	2550
Açıkta (Paket destek)	870

- Ülkemizde bitkisel üretimde kimyasal ilaç kullanımının azaltılması ve kalıntının önlenmesi, bitkisel ürünlere arız olan zararlı organizmalara karşı biyolojik ve/veya biyoteknik mücadelenin yaygınlaştırılması amacıyla örtüaltında ve açık alanda 2024 yılı için yukarıda belirtilen birim miktarlarda ödeme yapılır.

• **LİSANSLI DEPOLARDA ÜRÜN DEPOLAMA İÇİN KİRA, NAKLİYE VE ANALİZ DESTEĞİ**

- Tarımsal ürünlerin, 10/2/2005 tarihli ve 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu çerçevesinde lisans alarak faaliyet gösteren depolarda muhafaza edilmesi halinde, aşağıda belirtilen ürünler için kira, nakliye ve analiz desteği ödemesi yapılır.

Ürün	Kira Ücreti (TL/Ton/Ay)	Nakliye Ücreti (TL/Ton)	Destekleme Tabi Nakliye Üst Sınırı(Ton)	Analiz Ücreti (TL/Analiz)
Buğday, Arpa, Yulaf, Çavdar, Mısır, Çeltik/Pirinç	Ticaret Bakanlığı tarafından belirlenen kira ücret tarifesinin %60'ı oranında	100	30	Ticaret Bakanlığı tarafından belirlenen analiz ücret tarifesinin %50'si oranında
Mercimek, Nohut, Fasulye, Soya Fasulyesi		100	30	
Ayçiçeği		100	30	
Pamuk		100	30	
Fındık		300	10	
Antepfıstığı		300	10	
Kuru Kayısı, Kuru Üzüm		300	10	
Zeytin, Zeytinyağı		100	30	

- ÇKS'ye kayıtlı üreticiler ile ürünlerini ÇKS'ye kayıtlı üreticilerden alan 29/6/2004 tarihli ve 5200 sayılı Tarımsal Üretici Birlikleri Kanununa göre kurulmuş üretici birlikleri, 18/4/1972 tarihli ve 1581 sayılı Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birlikleri Kanununa göre kurulan tarım kredi kooperatifleri ve birlikleri ve/veya 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununa göre kurulmuş üretici örgütleri ile 1/6/2000 tarihli ve 4572 sayılı Tarım Satış Kooperatif ve Birlikleri Hakkında Kanuna tabi tarım satış kooperatifleri ve birliklerine, 5300 sayılı Kanun çerçevesinde faaliyet gösteren lisanslı depo işletmelerinde 2024 üretim yılına ait muhafaza ettikleri ürünler için yukarıda belirtilen üst sınırları geçmemek üzere en fazla altı ay süre ile kira desteği verilir.
- Yukarıda sayılan kira desteğinden yararlananlara belgelendirmeleri şartıyla, lisanslı depoya teslim edilen her ürün çeşidi için yukarıda belirtilen üst sınırları aşmamak kaydıyla nakliye desteği; lisanslı depoya tesliminden önce yetkili sınıflandırıcılarca yapılacak analizler için parti başına yukarıda belirtilen tutarlarda analiz desteği verilir.
- Kira ve analiz destekleme ücretlerinin belirlenmesinde, Ticaret Bakanlığı tarafından yayımlanan kira ve analiz ücretlerinin 1/5/2024 tarihinde geçerli olan tarifeleri dikkate alınır.

• **YEM BİTKİLERİ DESTEĞİ**

Yem Bitkileri Desteği	(TL/da/yıl)
Çok yıllık yem bitkileri (sulu)	180
Korunga (sulu/kuru)	180
Kuru ekilişler	120
Silajlık ekilişler (sulu)	200
Tek yıllık yem bitkileri (sulu/kuru)	120
Yapay çayır mera	300

- Ekli listede yer alan havzalarda ÇKS'ye kayıtlı arazilerde; kaba yem üretmek amacıyla çok yıllık ve tek yıllık yem bitkileri ekilişi yapan çiftçilere ürünü hasat etmeleri kaydıyla yukarıda belirlenen tutarlarda ödeme yapılır.
- Yeraltı sularının yetersiz seviyede ve su kısıtı olduğunun Bakanlıkça tespit edildiği havzalarda 2024 üretim yılında ekilen yem bezelyesi, fiğ, macar fiği, burçak ve mürdümük ürünleri için yem bitkisi desteğine ilave % 50 ödeme yapılır.
- Tarımsal Üretim Planlanması Kurulu tarafından süt havzası olarak belirlenen Amasya, Bingöl, Bitlis, Çorum, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Muş, Tokat ve Tunceli illerinde yem bitkisi desteğine ilave %50 ödeme yapılır.

• **KIRSAL KALKINMANIN DESTEKLENMESİ**

Çiftlik Muhasebe Veri Ağı (ÇMVA) sistemine katılım primi desteği: ÇMVA sistemine dahil olan ve 2023 yılında kayıt altına alınan işletmelere, işletme başına 1.000 TL destek ödenir.

• **FİNANSMAN VE ÖDEMELER**

**MADDE 4**

- (1) Bu Karar kapsamındaki destekler 2025 yılı tarımsal destekleme bütçesinden ödenir. Ancak, bütçe imkânları dâhilinde; 2 nci maddenin dokuzuncu fıkrasının (b) bendinde yer alan hububat ve baklagil ürünleri fark ödemesi desteklerinin, 2 nci maddenin onikinci, onaltıncı ve onyedinci fıkralarında yer alan desteklerin ve 3 üncü maddenin birinci fıkrasında yer alan desteğin ödenmesine 2024 yılında başlanabilir.
- (2) 2 nci maddenin dokuzuncu fıkrasının (e) bendinde yer alan yaş çay fark ödemesi desteği ile ilgili olarak üstlendiği hizmetlerden dolayı üreticilere ödenen destek tutarının %0,02'si oranında hizmet komisyonu ÇAYKUR'a ayrıca ödenir. Ödemeler 2025 yılı bütçesinden karşılanır.
- (3) 21/6/2021 tarihli ve 4093 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile yürürlüğe konulan Tarımsal Ürünlerin 5300 Sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu Çerçevesinde Faaliyet Gösteren Lisanslı Depolarda Muhafaza Edilmesi Halinde Destekleme Ödemesi Yapılmasına İlişkin Karar kapsamında devam eden desteklemelere ilişkin iş ve işlemler, söz konusu Karar hükümlerine göre sonuçlandırılır.
- (4) Bakanlık; ödemelere esas olacak ürünlerin özelliklerine göre ihtiyaç duyulacak belgeleri belirlemeye ve değiştirmeye, desteklemeye esas başvuru sürelerini belirlemeye, ödemeye esas bu Kararın yürütülmesine ilişkin diğer düzenlemeleri yapmaya, uygulama esaslarını belirlemeye, T.C. Ziraat Bankası A.Ş. Genel Müdürlüğü ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile birlik ve kooperatiflerle hizmetlerinden yararlanmak üzere protokol yapmaya yetkilidir.
- (5) Destekleme ödemeleri; tebliğlerle belirlenen ilgili birimler tarafından yapılacak iş ve işlemlerin ardından, ödemeye esas icmallerin elektronik ortamda T.C. Ziraat Bankası A.Ş. Genel Müdürlüğüne iletilmesi ile birlikte Bakanlık tarafından gerekli kaynağın Bankaya aktarılmasından soma yapılır.
- (6) Destekleme ödemeleri için gerekli finansman, bütçenin ilgili harcama kaleminden tahsis edilerek karşılanır. Bu Kararın uygulanmasıyla ilgili olarak, T.C. Ziraat Bankası A.Ş. Genel Müdürlüğüne hizmetlerinden dolayı, ödenen destekleme tutarının %0,05'i komisyon olarak ayrıca ödenir.

(7) Bu Karar kapsamında yapılan tarımsal destekleme ödemeleri kamu kaynağı olduğundan hak sahibinin hesabına aktarılmadan önce, haciz/icra, temlik ve benzeri işlemler yapılmaz.

(8) ÇKS müracaatı ile Bakanlıkça belirlenerek uygulanan veteriner biyolojik ürün ve hayvan tanımlama araçlarının bedelleri ile bunların uygulama ücretleri çiftçinin muvafakati alınarak T.C. Ziraat Bankası A.Ş. Genel Müdürlüğü tarafından tarımsal destekleme hakedişlerinden mahsup edilir.

- **DESTEKLERDEN YARARLANAMAYACAK OLANLAR**

**MADDE 5**

(1) Bu Karar kapsamındaki desteklemelerden, 2 nci maddenin ikinci fıkrasındaki toprak analizi desteği hariç olmak üzere kamu kurum ve kuruluşları yararlanamaz.

- **DENETİM, HAKSIZ ÖDEMELERİN GERİ ALINMASI ve HAK MAHRUMİYETİ**

**MADDE 6**

(1) Destekleme ödemelerinin denetimini sağlayacak tedbirleri almaya Bakanlık yetkilidir. Bu amaçla yapılacak çalışmalarda gerektiğinde diğer kamu kurum ve kuruluşları ile ziraat odaları, kooperatifler ve birliklerin hizmetlerinden yararlanılır.

(2) Uygulama tebliğinde belirlenen ilgili birimler, kendilerine ibraz edilen belgelerin kontrolünden ve kendi hazırladıkları belgelerden sorumludur. Bu yükümlülüğü yerine getirmeyerek haksız yere ödemeye sebep olanlar ile ödemelerden haksız yere yararlanmak üzere sahte veya içeriği itibarıyla gerçek dışı belge düzenleyen ve kullananlar hakkında gerekli idari işlemler yapılarak hukuki ve cezai süreç başlatılır.

(3) Haksız yere yapılan destekleme ödemeleri, ödeme tarihinden itibaren 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 51 inci maddesinde belirtilen gecikme zammı oranları dikkate alınarak hesaplanan kanunî faizi ile birlikte anılan Kanun hükümlerine göre geri alınır. Haksız ödemenin yapılmasında ödemeyi sağlayan, belge veya belgeleri düzenleyen gerçek ve tüzel kişiler, geri alınacak tutarların tahsilinde müştereken sorumlu tutulurlar.

(4) Bu Kararla belirlenen destekleme ödemelerinden, idari hata sonucu düzenlenen belgelerle yapılan ödemeler hariç, haksız yere yararlandığı tespit edilenler beş yıl süreyle hiçbir tarımsal destekleme programından yararlandırılmazlar.

- **UYGULAMAYA İLİŞKİN ESASLAR**

**MADDE 7**

(1) Bu Kararın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, Bakanlık tarafından çıkarılacak tebliğlerle belirlenir.

Yürürlük

**MADDE 8**

(1) Bu Karar;

a) 2 nci maddesinin on yedinci fıkrası 1/5/2024 tarihinden geçerli olmak üzere,

b) Diğer hükümleri 1/1/2024 tarihinden geçerli olmak üzere, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

- **YÜRÜTME**

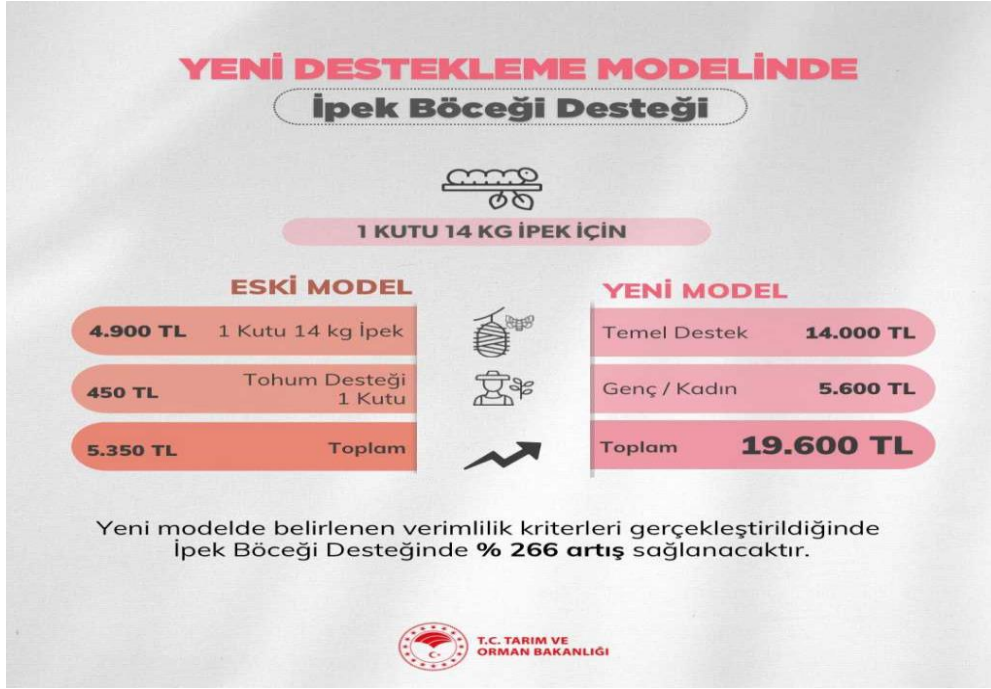
**MADDE 9**

(1) Bu Karar hükümlerini Tarım ve Orman Bakanı yürütür.

### 3.4 HAYVANCILIK YATIRIMLARI DESTEKLERİ

- BÜYÜKBAŞ HAYVANCILIK DESTEKLERİ

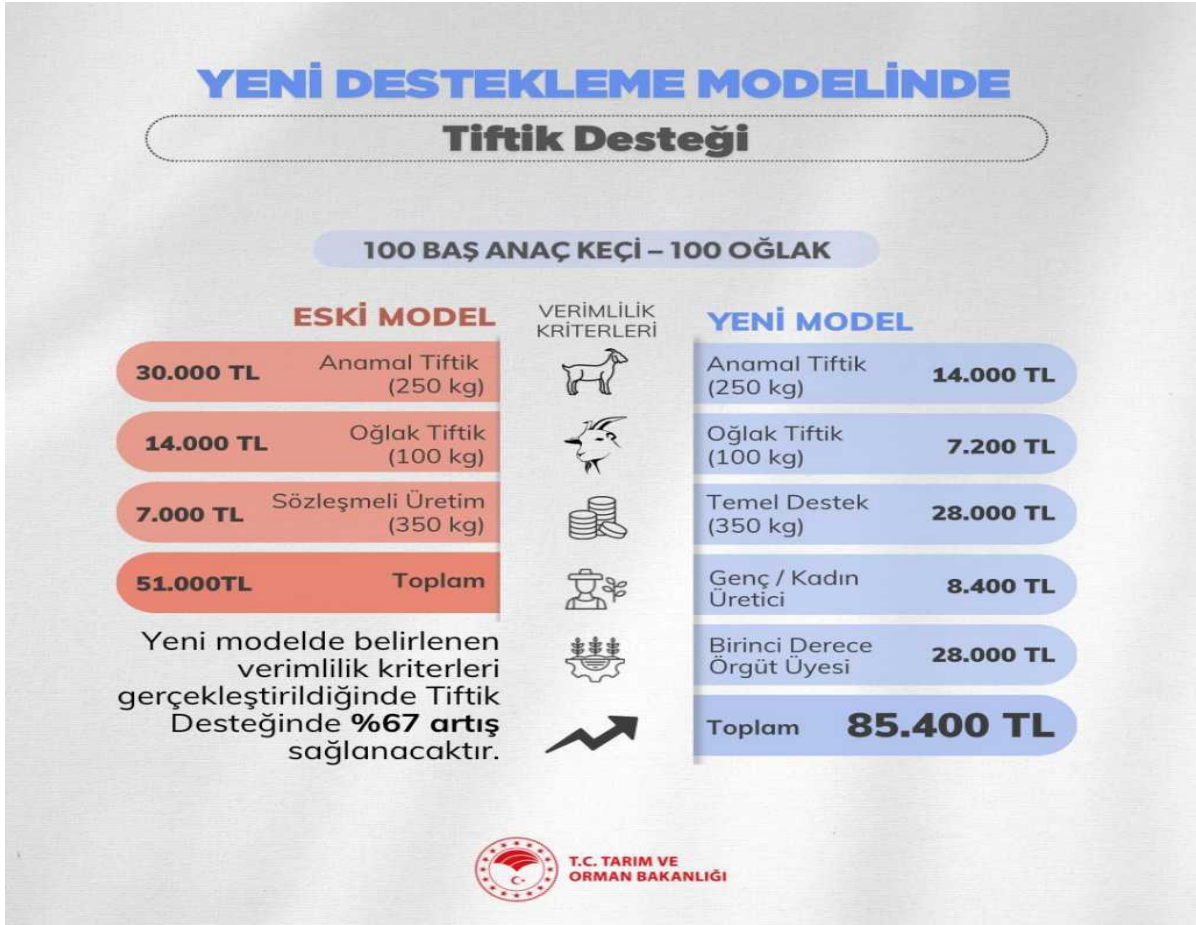
#### İpek Böceği Desteği



Temel ipek böceği destekleme şartları şunlardır:

- İpek böceği tohumu üretim ve dağıtımı Kozabirlik tarafından yapılır.
- İKS 'ye kayıtlı ve ürettiği yaş kozayı ipek böceği kooperatiflerine satan üreticiler temel ipek böceği desteklemesinden faydalandırılır.

Tiftik Desteği



- Desteklemeden yararlanacak yetiştiricilerin işletmesi ve tiftiğin elde edildiği hayvanlar TÜRKVET'e kayıtlı olmak zorundadır.
- Tiftik, Tiftik ve Yapağı Tarım Satış Kooperatifleri Birliği (Tiftikbirlik) veya damızlık koyun keçi birliklerine ve 24/12/2011 tarihli ve 28152 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan İnsan Tüketimi Amacıyla Kullanılmayan Hayvansal Yan Ürünler Yönetmeliği kapsamında onay almış, Bakanlığa kayıtlı yün işleme tesislerine satılmış olmak zorundadır.
- Hayvan başına üretilen tiftiğin en fazla 2,5 kg'ı desteklemeden yararlandırılır.

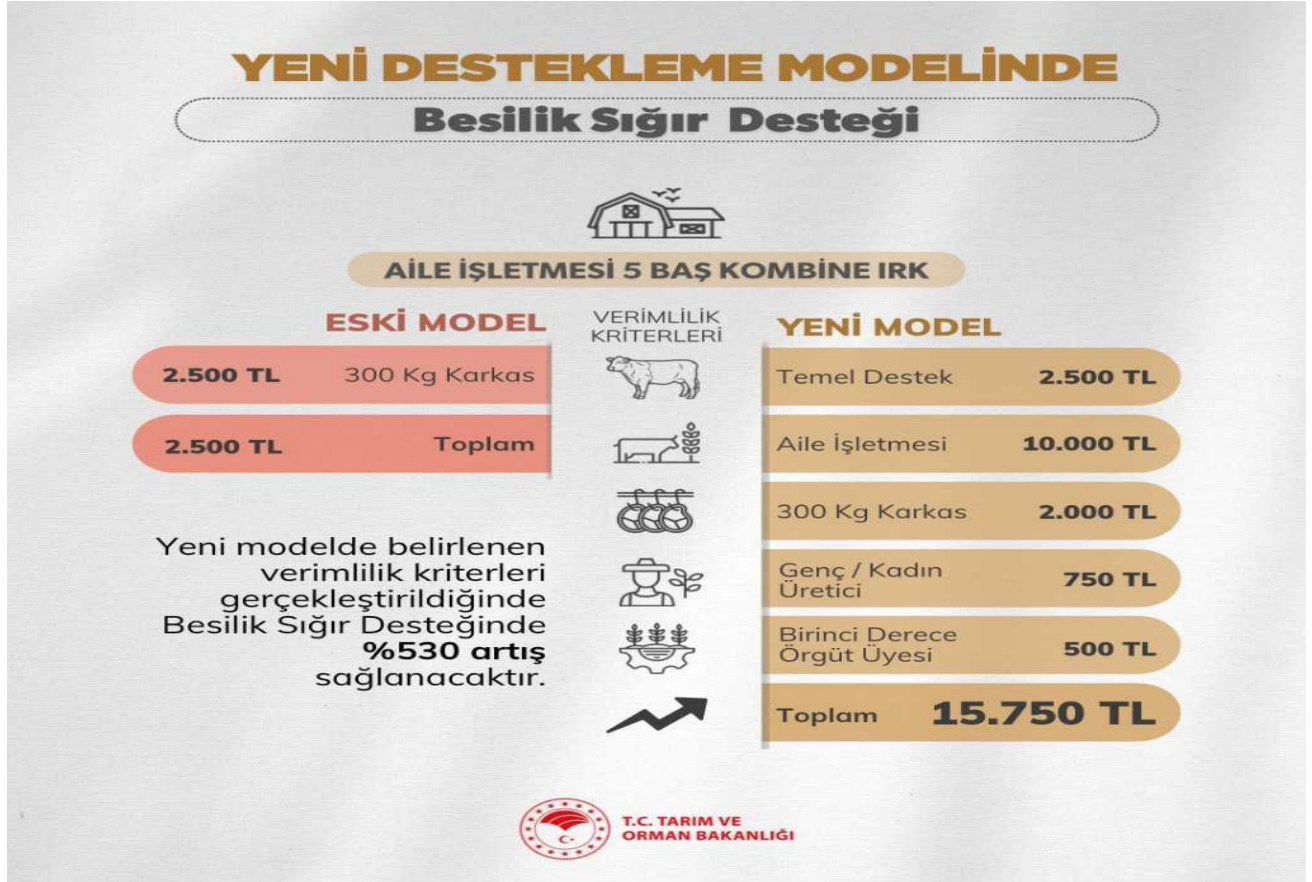


## Küçükbaş Desteği / Kuzu



- Desteklemeden yararlanacak kuzu ve oğlaklar; destekleme takvim yılı içerisinde doğmuş, küpelenmiş, TÜRKVET'e kayıtlı ve doğduğu işletmede en az 4 ay (120 gün) süreyle yaşamış olmak zorundadır. Destekleme kapsamındaki hayvanın 4 aylık (120 günlük) süre içerisinde doğduğu işletmeden, işletme sahibine ait farklı bir işletmeye nakledilmesi durumunda, sahip bilgisi değişmediği için desteklemeye ilişkin diğer şartların da sağlanması kaydıyla desteklemeden yararlanılabilir.
- Yetiştirici, damızlık koyun keçi yetiştiricileri birliğine üye olmalıdır. İl birliği olmayan illerde bu şart aranmaz.
- Kuzu ve oğlakların tümüne koyun-keçi vebasası aşısı yapılmış ve VETBİS'e kaydedilmiş olmak zorundadır. Edirne, Kırklareli, Tekirdağ illeri ile İstanbul ve Çanakkale (Gökçeada dâhil) illerinin Avrupa yakası ilçelerinde (Trakya) bulunan işletmelerde koyun-keçi vebasası aşı şartı aranmaz. Bakanlıkça belirlenen aşılarla güncelleme olması halinde, yapılması gereken aşılar, HAYGEM tarafından talimatla belirlenerek internet sayfasında yayımlanır.

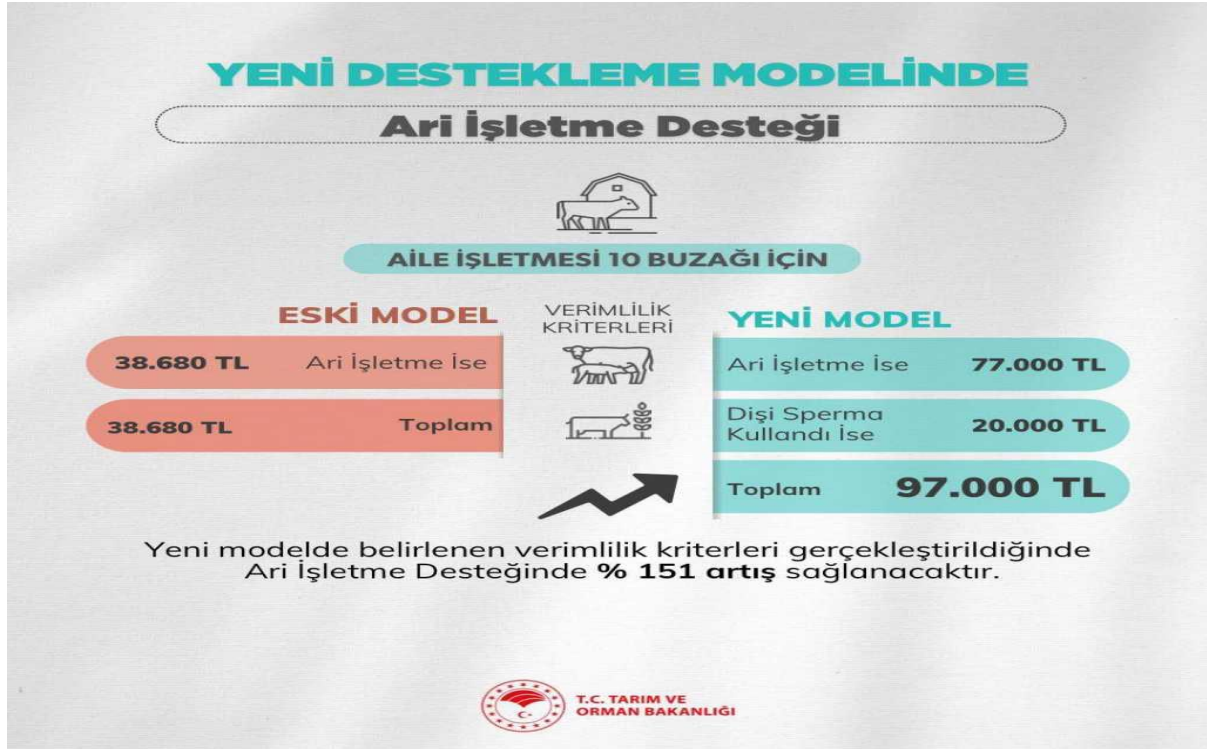
## Besilik Sığır Desteği



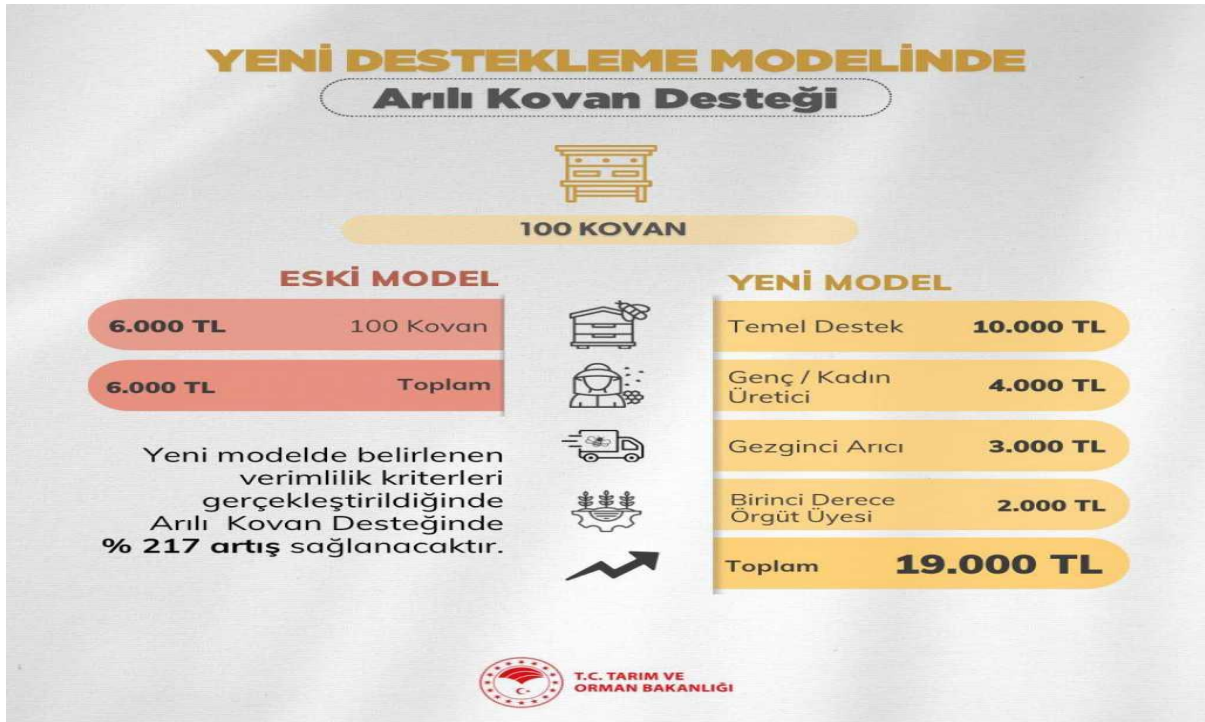
- Besilik erkek sığırlar, 12 aylık yaştan büyük, yurt içinde doğmuş, küpelenmiş, TÜRKVET'e kaydedilmiş ve destekleme yılı içerisinde mevzuata uygun kesimhanede kesilmiş olmak zorundadır. Bir yetiştirici her bir destekleme yılı içerisinde en fazla 200 baş sığırı için destekten yararlandırılır.
- 1-20 baş arası büyükbaş hayvanı bulunan işletmelerin, Kararda belirtilen aile işletmesi ilave desteklemesinden, her bir destekleme yılı için en fazla 10 baş hayvanı yararlandırılır. Bu hayvanlar, besi süresini doğduğu işletmede tamamlamış olmak zorundadır.

Temel destek için kesimi yapılan sığırların asgari karkas ağırlığı 200 kg/baş olmak zorundadır. Kararda belirtilen ilave desteklemeden yararlanmak için, sütçü ırk ve melezleri en az 270 kg/baş, kombine ırk ve melezleri en az 300 kg/baş, etçi ırk ve melezleri en az 320 kg/baş olmak zorundadır.

## Ari İşletme Desteği



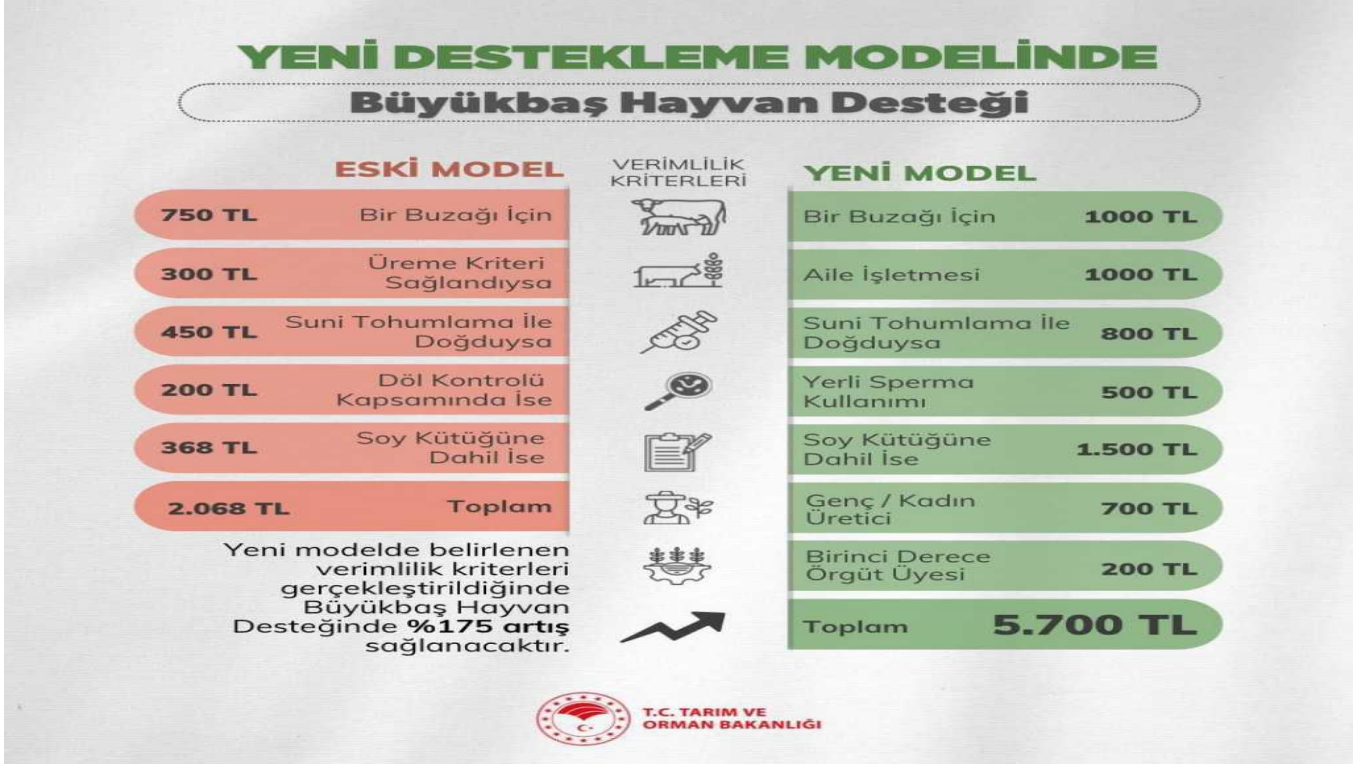
## Arılı Kovan Desteği



- AKS'ye kayıtlı, üretici/yetiştirici örgütlerine üye ve üye olmayan üreticiler, Karar kapsamında temel arıcılık desteklemesinden yararlandırılır.
- Temel arıcılık desteklemesinden yararlanan üreticilerden; destekleme takvim yılı başlangıcı itibarıyla AKS'ye kayıtlı kadın üreticilere, son takvim gününde 41 yaşından gün almamış üreticilere, kayıtlı oldukları ilçe dışında yılda en az bir kere gezginci arıcılık yapan üreticilere ve birinci derece tarımsal amaçlı örgütlere üye olan üreticilere Kararda belirtilen katsayılarla ilave destekleme verilir.
- Üreticiler en fazla bin adet arılı kovan için desteklemeden yararlandırılır.



## Büyükbaş Hayvan Desteği



## Sürü yöneticisi istihdamı desteği

- Destekleme yılı son gününde TÜRKVET'ten alınan verilere göre en az 100 baş anaç koyun-keçi varlığına sahip, damızlık koyun keçi yetiştiricileri il birliğine üye ve birlik olmayan illerdeki işletmelere en fazla bir sürü yöneticisi için Kararda belirtilen katsayıda sadece 100 baş üzerinden ilave destek ödenir.
- Her bir işletme sadece bir çoban için desteklemeden yararlandırılır. Başvuru şartlarını taşıyan birden fazla işletmesi bulunan yetiştiriciler, her bir işletmesi için ayrı ayrı başvuruda bulunabilir.
- Çobanın, destekleme yılı içerisinde Sosyal Güvenlik Kurumu primlerinin en az beş ay süreyle yatırılmış olması gerekir. İl/ilçe müdürlüklerince, destekleme yılı için çobanın Sosyal Güvenlik Kurumu prim ödemelerine ilişkin; borçluluk durumu, borçlanma yapılandırması durumu ve aylık primlerinin uygun hizmet kodundan yatırılıp yatırılmadığı il/ilçe sosyal güvenlik müdürlüklerinden sorgulanır.
- Başvuru yapan işletmede istihdam edilen çobanın, borçlanma yapılandırması yapanlar hariç olmak üzere, destekleme yılında 7 aydan fazla Sosyal Güvenlik Kurumu prim borcu bulunmaması gerekir.
- İşletmede istihdam edilen çoban, Sosyal Güvenlik Kurumu prim borcunu ödemek üzere yapılandırmış ise işletme sahibinin başvurusu kabul edilir, bir sonraki sene ve devam eden senelerde destekleme başvurusunda Sosyal Güvenlik Kurumu prim borcunu ödeme yapılandırması yaptırdığı halde taksitlerini ödemediği tespit edilirse prim borcu yapılandırılan yılın destekleme ödemesi geri alınır.

<b>İrk</b>	<b>İl</b>	<b>Toplam Desteklenecek Hayvan Sayısı(Baş/Arılı Kovan/Yaş Koza)</b>
Boz İrk Sığırı	Edirne, Bursa, Balıkesir, Çanakkale, Kocaeli	2500
Doğu Anadolu Kırmızı Sığırı	Erzurum, Kars, Artvin, Ağrı, Bingöl, Van, Muş	2000
Kilis Sığırı (Güney Anadolu Kırmızısı)	Hatay, Şanlıurfa, Mersin, Gaziantep, Batman, Diyarbakır	3000
Yerli Güney Sarısı Sığırı	Adana, Hatay, Diyarbakır, Kahramanmaraş, Şanlıurfa, Mersin, Osmaniye	3000
Yerli Kara Sığırı	Ankara, Antalya, Çankırı, Konya, Karaman, Manisa, İzmir	4000
Artlı Koyunu	Trabzon	2000
Çepni Koyunu	Trabzon, Giresun	2000
Dağlıç Koyunu	Afyonkarahisar, Konya	1500
Gökçeada Koyunu	Çanakkale	1500
Hemşin Koyunu	Artvin, Erzurum	1000
Kıvırcık Koyunu	Kırklareli	1000
Norduz Koyunu	Van	2000
Of Koyunu	Trabzon, Rize	2500
Sakız Koyunu	İzmir	1000
Suruç Koyunu	Şanlıurfa	1000
Ankara Tiftik Keçisi	Siirt, Kırıkkale, Bolu, Mardin, Şırnak	4000
Halep (Şam )Keçisi	Gaziantep, Hatay, Adana	1500
Honamlı Keçisi	Antalya, Isparta, Konya	1500
İspir Keçisi	Rize, Erzurum, Trabzon	3000
Kaçkar Keçisi	Artvin, Rize	1000
Kilis Keçisi	Kilis, Hatay	1000
Mahalli Keçisi	Diyarbakır	1000
Kafkas Arısı	Ardahan, Artvin	12000
Trakya Arısı	Kırklareli	10000
Yığılca Arısı	Düzce	10000
İpek Böceği (Bursa Beyazı)	Bursa, Bolu, Eskişehir	150(kg)
İpek Böceği (Bursa Beyazı Alaca)	Bursa, Bolu, Eskişehir	150(kg)

Büyükbaş Hassas Koruma		
Zavot Sığırı	Ardahan, Kars	1000
Küçükbaş Hassas Koruma		
Çine Çaparı Koyunu	Aydın	500
Kaçeli Koyunu	İzmir	500
Karagül Koyunu	Tokat	500
Tuj Koyunu	Ardahan, Kars	500
Abaza Keçisi	Artvin	500
Norduz Keçisi	Van	500
Osmanlı (Gürcü) Keçisi	Ardahan	500

\* Ayrıntılı bilgi edinmek için Hayvancılık Desteklemeleri Uygulama Tebliği incelenmelidir. Ayrıca İl-İlçe Müdürlüklerinden bilgi alınabilir.

### 3.5 TARIMSAL KREDİLER

#### T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve Tarım Kredi Kooperatiflerince Tarımsal Üretime Dair Hazine Faiz Destekli Yatırım ve İşletme Kredisi Kullanılmasına Desteği

##### Kimler Yararlanabilir:

- Gerçek ve tüzel kişi üreticiler,
- Sözleşmeli üretim yaptıran gerçek ve tüzel kişiler,
- Tarımsal amaçlı örgütler,
- Tarımsal amaçlı üretici birlikleri,
- Tarım işletmeleri Genel Müdürlüğü (TİGEM),
- Yalnızca lisanslı depo yatırımlarına münhasır olmak üzere kamu kurum ve kuruluşları ile bunların iktisadi işletmeleri
- Yalnızca ruhsatlı kuyulardan ve diğer kaynaklardan su çıkarmak ve bu suyu üyelerine dağıtmak amacıyla tesislerinin elektrik ihtiyacını karşılamak maksadıyla yapacakları güneş enerjisi sistemlerine ilişkin yatırımlara ve tarımsal elektrik bedeli ödemelerine münhasır olmak üzere, 8/3/2011 tarihli ve 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu hükümlerine göre faaliyet gösteren sulama birlikleri,
- Tarımsal Ar-Ge firmaları,
- Biyo-tarım firmaları,
- Tarımsal ürün işleyen firmaları,
- Lisanslı depoculuk firmaları,
- Tarım makinaları parkı işletmeleri,

##### Başvuru Dönemi:

Karar 01/01/2024 – 31/12/2026 (bu tarihler dâhil) dönemini kapsamaktadır.

ÜRETİM KONULARI	İNDİRİM ORANI (%)		Kredi Üst Limiti (TL)
	Yatırım Kredisi	İşletme Kredisi	
<b>SÜTÇÜ VE KOMBİNE SIĞIR YETİŞTİRİCİLİĞİ</b>	50	50	60.000.000
Planlı üretim	20	20	
Sözleşmeli üretim	-	15	
Atıl işletme alımı	10	-	
Kendi yemini üretme/ mera kullanımı	-	5	
Yurt içinde doğan veya genomik testten geçmiş hayvan alımı/kullanımı	-	5	
Kadın çiftçi/girişimci ve/veya Genç çiftçi/girişimci (≤40 yaş)	15	15	
Yenilenebilir/atık enerji kullanımı	5	5	

Organize tarım bölgesi yatırımları	15	15	
Birinci derecede tarımsal amaçlı örgüt	10	10	
<b>Uygulanabilecek en yüksek indirim oranı</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	
<b>BÜYÜKBAŞ HAYVAN BESİCİLİĞİ</b>	50	50	
Planlı üretim	20	20	
Sözleşmeli üretim	-	15	
Atıl işletme alımı	10	-	
Kendi yemini üretme/ mera kullanımı	-	5	
Yurt içinde doğan hayvan alımı/kullanımı	-	5	
Kadın çiftçi/girişimci ve/veya Genç çiftçi/girişimci (≤40 yaş)	15	15	
Yenilenebilir/atık enerji kullanımı	5	5	
Organize tarım bölgesi yatırımları	15	15	
Birinci derecede tarımsal amaçlı örgüt	10	10	
<b>Uygulanabilecek en yüksek indirim oranı</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	40.000.000
<b>KÜÇÜKBAŞ HAYVANCILIK</b>	75	75	
Planlı üretim	20	20	
Sözleşmeli üretim	-	15	
Atıl işletme alımı	10	-	
Kendi yemini üretme/ mera kullanımı	-	5	
Kadın çiftçi/girişimci ve/veya Genç çiftçi/girişimci (≤40 yaş)	15	15	
Yenilenebilir/atık enerji kullanımı	5	5	
Bakanlık ıslah programlarından elde edilen koç/teke alımı/kullanımı	5	5	
Organize tarım bölgesi yatırımları	15	15	
Birinci derecede tarımsal amaçlı örgüt	10	10	
<b>Uygulanabilecek en yüksek indirim oranı</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	50.000.000
<b>HASTALIKTAN ARI HAYVAN YETİŞTİRİCİLİĞİ</b>	70	70	
Sözleşmeli üretim	-	15	
AB onaylı süt çiftliği	5	5	
Yurt içinde doğan veya genomik testten geçmiş hayvan alımı kullanımı	5	5	
Kadın çiftçi/girişimci ve/veya Genç çiftçi/girişimci (≤40 yaş)	15	15	
Yenilenebilir/atık enerji kullanımı	5	5	
Organize tarım bölgesi yatırımları	15	15	
Birinci derecede tarımsal amaçlı örgüt	10	10	
<b>Uygulanabilecek en yüksek indirim oranı</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	80.000.000
<b>ARICILIK</b>	50	50	
Sözleşmeli üretim	-	15	
Gezginci arıcılık	10	10	
Kadın çiftçi/girişimci ve/veya Genç çiftçi/girişimci (≤40 yaş)	15	15	
Birinci derecede tarımsal amaçlı örgüt	10	10	
<b>Uygulanabilecek en yüksek indirim oranı</b>	<b>85</b>	<b>100</b>	10.000.000
<b>KANATLI SEKTÖRÜ</b>	25	50	
Planlı üretim	20	20	
Sözleşmeli üretim	-	15	
Damızlık yetiştiriciliği	25	25	
Atıl işletme alımı	10	-	
Kadın çiftçi/girişimci ve/veya Genç çiftçi/girişimci (≤40 yaş)	15	15	
Yenilenebilir/atık enerji kullanımı	5	5	
Bakanlık tarafından geliştirilen yerli hat kullanımı	10	10	
Birinci derecede tarımsal amaçlı örgüt	10	10	
<b>Uygulanabilecek en yüksek indirim oranı</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	20.000.000
<b>SU ÜRÜNLERİ SEKTÖRÜ</b>	50	50	
Planlı üretim	20	20	
Sözleşmeli üretim	-	15	
Su ürünleri yetiştirme	10	10	
Kadın çiftçi/girişimci ve/veya Genç çiftçi/girişimci (≤40 yaş)	15	15	
Yenilenebilir/atık enerji kullanımı	5	5	
Avcılık amaçlı gemi tam boyu 12 metreden küçük	10	10	
Av araçlarının markalanmış olması/Balıkçı Gemileri İzleme Sistemi bulunması	10	10	
Kooperatif ortağı/Birlik üyesi	10	10	
Organize tarım bölgesi yatırımları	15	15	40.000.000



Birinci derecede tarımsal amaçlı örgüt	10	10	
<b>Uygulanabilecek en yüksek indirim oranı</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	
<b>TEMEL HAYVANSAL ÜRETİM</b>			
<b>300.000 TL'ye kadar olan krediler(300.000 TL dâhil)</b>	100	100	
<b>300.000 TL'nin üzerinde krediler</b>	50	50	
Planlı üretim	20	20	
Sözleşmeli üretim	-	15	
Atıl işletme alımı	10	-	
Kendi yemini üretme/ mera kullanımı	-	5	
Yurt içinde doğan hayvan alımı/kullanımı	5	5	
Kadın çiftçi/girişimci ve/veya Genç çiftçi/girişimci (≤40 yaş)	15	15	
Yenilenebilir/atık enerji kullanımı	5	5	
Birinci derecede tarımsal amaçlı örgüt	10	10	
<b>Uygulanabilecek en yüksek indirim oranı</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	10.000.000
<b>KAPALI ORTAMDA BİTKİSEL ÜRETİM</b>	50	50	
Sözleşmeli üretim	-	15	
Yurt içi sertifikalı tohum/fide/fidan kullanımı	10	10	
Organik tarım/iyi tarım/biyolojik mücadele/biyoteknik mücadele uygulamaları	-	5	
Kadın çiftçi/girişimci ve/veya Genç çiftçi/girişimci (≤40 yaş)	15	15	
Yenilenebilir/atık enerji kullanımı	20	20	
Entegre ve Kontrollü Ürün Yönetimi	-	10	
Yağmur suyu hasatı	10	-	
Organize tarım bölgesi yatırımları	15	15	
Birinci derecede tarımsal amaçlı örgüt	10	10	
<b>Uygulanabilecek en yüksek indirim oranı</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	100.000.000

<b>YEM BİTKİSİ ÜRETİMİ</b>	75	75	
Planlı üretim	20	20	
Sözleşmeli üretim	-	15	
Yurt içi sertifikalı tohum/fide/fidan kullanımı	-	10	
Basınçlı sulama sistemi kullanımı	-	10	
Kadın çiftçi/girişimci ve/veya Genç çiftçi/girişimci (≤40 yaş)	15	15	
<b>Uygulanabilecek en yüksek indirim oranı</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	20.000.000
<b>YURTIÇİ SERTİFİKALI TOHUM, FİDE, FİDAN ÜRETİMİ</b>	100	100	80.000.000
<b>SÜS BİTKİSİ, TIBBİ VE AROMATİK BİTKİLER ÜRETİMİ</b>	50	50	
Sözleşmeli üretim	-	15	
Basınçlı sulama sistemi kullanımı	-	10	
Kadın çiftçi/girişimci ve/veya Genç çiftçi/girişimci (≤40 yaş)	15	15	
Organize tarım bölgesi yatırımları	15	15	
<b>Uygulanabilecek en yüksek indirim oranı</b>	<b>80</b>	<b>100</b>	30.000.000
<b>MEYVE YETİŞTİRİCİLİĞİ VE BAĞCILIK</b>	75	75	
Planlı üretim	20	20	
Sözleşmeli üretim	-	15	
Yurt içi sertifikalı tohum/fide/fidan kullanımı	10	10	
Basınçlı sulama sistemi kullanımı	-	10	
Organik tarım/iyi tarım/biyolojik mücadele/biyoteknik mücadele uygulamaları	-	5	
Kadın çiftçi/girişimci ve/veya Genç çiftçi/girişimci (≤40 yaş)	15	15	
<b>Uygulanabilecek en yüksek indirim oranı</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	40.000.000
<b>TEMEL BİTKİSEL ÜRETİM</b>			
<b>300.000 TL'ye kadar olan krediler(300.000 TL dâhil)</b>	100	100	
<b>300.000 TL'nin üzerindeki krediler</b>	50	50	
Planlı üretim	20	20	
Sözleşmeli üretim	-	15	
Yurt içi sertifikalı tohum/fide/fidan kullanımı	10	10	
Basınçlı sulama sistemi kullanımı	-	10	
Organik tarım/iyi tarım/biyolojik mücadele/biyoteknik mücadele uygulamaları	-	5	
Kadın çiftçi/girişimci ve/veya Genç çiftçi/girişimci (≤40 yaş)	15	15	
Birinci derecede tarımsal amaçlı örgüt	10	10	
<b>Uygulanabilecek en yüksek indirim oranı</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	10.000.000

Uygulanabilecek en yüksek indirim oranı	100	100	
<b>TARIM MAKİNELERİ (Traktör ayrık)</b>	50	-	10.000.000
Yurt içinde üretilen makine alımı	25	-	
Birinci derecede tarımsal amaçlı örgüt	10	-	
<b>Uygulanabilecek en yüksek indirim oranı</b>	<b>85</b>	-	
<b>TRAKTÖR</b>	25	-	2.000.000
Yurt içinde üretilen makine alımı	25	-	
Birinci derecede tarımsal amaçlı örgüt	10	-	
<b>Uygulanabilecek en yüksek indirim oranı</b>	<b>60</b>	-	
<b>BASINÇLI SULAMA SİSTEMİ YATIRIMI</b>	75	-	15.000.000
Yurt içinde üretilen makine alımı	25	-	
<b>Uygulanabilecek en yüksek indirim oranı</b>	<b>100</b>	-	
<b>TARIM MAKİNELERİ PARKI</b>	75	-	20.000.000
Yurt içinde üretilen makine alımı	25	-	
Birinci derecede tarımsal amaçlı örgüt	10	-	
<b>Uygulanabilecek en yüksek indirim oranı</b>	<b>100</b>	-	
<b>ARAZİ ALIMI (BİRLEŞTİRME)</b>	25	-	10.000.000
<b>LİSANSLI DEPOCULUK YATIRIMLARI</b>	50	-	150.000.000
<b>ELÜS KARŞILIĞI KREDİ</b>	-	100	15.000.000
<b>SOĞUK HAVA DEPOSU YATIRIMLARI</b>	50	-	40.000.000
Organize tarım bölgesi yatırımları	15	-	
<b>Uygulanabilecek en yüksek indirim oranı</b>	<b>65</b>	-	
<b>TARIMSAL ÜRÜNLERİN İŞLENMESİ</b>	50	50	30.000.000
Organize tarım bölgesi yatırımları	15	15	
Uygulanabilecek en yüksek indirim oranı	65	65	

<b>SÖZLEŞMELİ ÜRETİM (üretim yaptırılan gerçek/ tüzel kişi)</b>	-	50	200.000.000
Planlı üretim	-	20	
<b>Uygulanabilecek en yüksek indirim oranı</b>	-	<b>70</b>	
<b>TARIMSAL ELEKTRİK BEDELİ</b>	-	100	5.000.000
<b>TARIMSAL YENİLENEBİLİR ENERJİ YATIRIMLARI</b>	75	-	15.000.000
Yurt içinde üretilen makine alımı	25	-	
Organize tarım bölgesi yatırımları	15	-	
Birinci derecede tarımsal amaçlı örgüt	10	-	
<b>Uygulanabilecek en yüksek indirim oranı</b>	<b>100</b>	-	
<b>BİYO-TARIM YATIRIMLARI</b>	50	50	15.000.000
<b>TARIMSAL AR-GE</b>	50	50	10.000.000

### 3.6 ORKÖY DESTEKLERİ

**UYGULAYICI KURUM:** TARIM ve ORMAN BAKANLIĞI, Orman Genel Müdürlüğü

#### ORKÖY DESTEKLERİNİN AMACI:

Ormanların korunması, geliştirilmesi, işletilmesi ve genişletilmesi hedeflerine ulaşmak üzere, orman köylülerinin kalkındırılmalarına katkıda bulunmak ve ormanlara olabilecek baskıyı azaltmak için orman köylülerine, kooperatiflere ve kooperatif üst kuruluşlarına hibe ve kredi kullandırılması amaçlanmaktadır.

#### KİMLER BAŞVURABİLİR:

İlgili köy veya mahallenin ORKÖY çalışma programına alınabilmesi için ilgili Yönetmelikte belirtilen şartları taşıması yani orman köyü olması gerekmektedir. Köy ya da mahallenin ormanla ilişkisi, bağlı bulunduğu Orman İşletme Müdürlüğünden öğrenilebilir.

Orman Köylülerinin Kalkındırılmalarının Desteklenmesi Faaliyetlerine İlişkin Yönetmelikte;

**Orman köyü:** Mülki sınırları içerisinde Devlet ormanı olan köyler ile daha önce orman köyü iken 12/11/2012 tarihi ve 6360 sayılı

Kanunla mahalleye dönüşen yerleri,

**Orman köylüsü:** Orman köyü/mahallesinde kredi ve hibe tespit tarihi itibarıyla en az bir yıl süreyle ikamet etmekte olan halkı ifade eder şeklinde tanımlanmıştır.

ORKÖY desteklerinden sadece orman köylüleri yararlanabilir ve bunun için köyün bağlı bulunduğu Orman İşletme Müdürlüğüne, faydalanmak istedikleri ORKÖY projesinin türünü belirten bir dilekçeyle başvurabilirler.

#### **FAYDALANMA ŞARTLARI**

ORKÖY iş ve işlemleri; 6831 sayılı Orman Kanunu, Orman Köylülerinin Kalkındırılmalarının Desteklenmesi Faaliyetlerine İlişkin Yönetmelik ve 7022 nolu Tamim uyarınca yürütülmektedir.

Bu kapsamda;

-ORKÖY desteklerinden faydalanacak şahsın orman köylüsü olması gerekmektedir. Bunun için asgari son 1 yıldır aynı orman köyünde ikamet etme şartı aranmaktadır.

-Krediden faydalanacak şahsın hem kendisinin hem eşinin; memur, kamuda daimi işçi, esnaf ve icralık durumda olmaması gerekmektedir.

-ORKÖY destekleri her proje türünden en az 3 ünite şeklinde uygulanmaktadır. Bu durumda aynı proje türünden faydalanmak isteyen en az 3 kişinin talep dilekçesi olması gerekmektedir.

Desteklemelere ait iş ve işlemler orman işletme müdürlükleri tarafından yürütülmekte olup, başvuru sahibinin ikamet ettiği orman köyünün bağlı bulunduğu Orman İşletme Müdürlüğüne veya Orman İşletme Şefliğine yazılı başvuru yapması halinde ilgili köy, ORKÖY çalışma programına alınabilir.

**Orman Genel Müdürlüğü orman köylülerini desteklemek amacıyla iki türlü kredi desteği vermektedir.**

#### **A) FERDİ KREDİ DESTEĞİ;**

- Ekonomik krediler için proje tutarının en az yüzde %10'u oranında köylü katkısı aranır.
- 2024 yılı için hibe oranı %20'dir. Verilen destek tutarının %20'si hibe olup geri kalan %80'lik kısım proje türüne göre 3-7 yılda, yılda 1 taksit ve faizsiz olarak geri alınmaktadır.
- Ev kadınları için mikro kredi projeleri haricindeki konular için aileden yalnızca 1 kişiye kredi verilir. Borcunun tamamını aksatmadan ödeyenlere tekrar kredi verilebilir.

#### **1-Sosyal Maksatlı Desteklemeler;**

Orman köylümüzün hayat kalitesini yükseltmek, odunun yakacak olarak kullanımı azaltmak aynı zamanda ormanların korunmasının sağlanması için uygulanan kredi türüdür. Vade süreleri proje türlerine göre 3-7 yıl arasında değişmektedir.

**Sosyal Maksatlı Proje Örnekleri:** Dam Örtülüğü Malzemesi, Katı Yakıtlı Kalorifer Sistemi, Güneş Enerjisi ile Su Isıtma Sistemi, Dış Cephe Mantolama, Pelet Sobası vb. projelerdir.

#### **2- Ekonomik Maksatlı Desteklemeler;**

Bu projelerle orman köylüsünün yeni tarım uygulamalarıyla buluşturulması, gelir seviyesinin iyileştirilmesi, istihdama katkı sağlanması, kırsal alandan şehirlere göçün önlenmesi ve ormana olan baskının azaltılması hedeflenmektedir. Vade süreleri proje türlerine göre 3-7 yıl arasında değişmektedir.

**Ekonomik Maksatlı Proje Örnekleri:** Hayvancılık (süt sığırcılığı, besi sığırcılığı, süt koyuncululuğu, besi koyuncululuğu vb.), Fenni Arıcılık, Kültür Mantarcılığı, Tıbbi ve Aromatik Bitki Yetiştiriciliği, Seracılık, Bağcılık ve Meyvecilik, Ev Pansiyonculuğu, ev hanımlarına yönelik Mikro Kredi, orman emvali üretimi yapan orman köylülerine yönelik Tomruk Çekme Vinci (Tambur), Motorlu Testere ve Kişisel Koruyucu Donanım, Traktör, Yükleyici-İstifleyici Aksamı vb. projelerdir.

#### **B) KOOPERATİF KREDİ DESTEĞİ;**

Orman köyünde bulunan tarımsal kalkınma kooperatifleri proje bazında desteklenmektedir. Kooperatif kredileri faizlidir, Ziraat Bankasının tarımsal kredilere uyguladığı faizin yedide biri (1/7) oranında yıllık faizle kredi verilir. Vade süreleri proje türlerine göre 3- 8 yıl arasında değişmektedir. Ayrıca projelere, her yıl Genel Müdürlükçe belirlenecek oranlarda hibe desteği verilmektedir.

NOT: Uygulamalar, 13/06/2012 tarihli ve 28322 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Orman Köylülerinin Kalkındırılmalarının Desteklenmesi Faaliyetlerine İlişkin Yönetmelik" ve bu yönetmelikte muhtelif zamanlarda yapılmış değişiklik ile yürütülmektedir.

### **3.7 YATIRIM TEŞVİKLERİ**

**UYGULAYICI KURUM: SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI, Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü**

**GENEL AÇIKLAMALAR**

### İlgili Mevzuat

- ✓ 15/6/2012 tarihli ve 2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar
- ✓ 20/06/2012 tarihli 2012/1 Sayılı Uygulama Tebliği

### Sabit yatırım tutarı ve asgari kapasite

- Yatırımların destek unsurlarından yararlanabilmesi için asgari sabit yatırım tutarının; 1 inci ve 2 nci bölgelerde üç milyon Türk Lirası, 3 üncü, 4 üncü, 5 inci ve 6 ncı bölgelerde ise bir milyon beşyüzbin Türk Lirasıdır. Ayrıca, yatırımların asgari kapasite, sabit yatırım tutarı ve diğer şartları sağlaması da gerekir.
- Finansal kiralama yöntemiyle yapılacak yatırımlarda finansal kiralamaya konu makine ve teçhizata ait toplam tutarın, her bir finansal kiralama şirketi için 1'inci, 2'nci, 3'üncü ve 4'üncü bölgelerde asgari yediyüzellibin Türk Lirası, 5 inci ve 6 ncı bölgelerde ise asgari beşyüzbin Türk Lirası olması gerekir.
- Teşvik belgesi kapsamında yatırım harcaması olarak kabul edilen maddi olmayan duran varlıkların (marka, lisans, know-how vb.) oranı, teşvik belgesinde kayıtlı toplam sabit yatırım tutarının yüzde yirmi beşini aşamaz.

### Teşvik belgesi

- Yatırımların destek unsurlarından yararlanabilmesi için, projenin uygun görülmesi ve teşvik belgesi düzenlenmesi gerekir.

### Diğer desteklerden yararlanma

- Bu Karar kapsamındaki destek unsurlarından yararlanan yatırım harcamaları, diğer kamu kurum ve kuruluşlarının desteklerinden yararlanamaz. Diğer kamu kurum ve kuruluşlarının desteklerinden yararlanılan veya yararlanılacak yatırım harcamaları için, bu Karar kapsamındaki desteklerden yararlanmak üzere Bakanlığa müracaat edilemez. Bu madde hükmüne aykırı davranılması halinde, bu Karar kapsamında yararlanılan destekler ilgili mevzuat çerçevesinde geri alınır. Ancak, diğer kamu kurum ve kuruluşlarının sadece sübvansiyonlu kredi desteğinden veya yatırım kapsamında kullanılan krediyle ilgili başka bir desteğinden yararlanan yatırımlar, söz konusu krediye bu Karar kapsamında diğer destek unsurlarından yararlandırılabilir.

### Tarım sektörüne ilişkin değerlendirme

- Tarım sektörüne yönelik yatırımlar, “Genel Teşvik Sistemi”, “Bölgesel Teşvik Sistemi” “Öncelikli Yatırım Konuları”, “Stratejik Yatırımların Teşviki”, uygulamalarından yararlanabilir.
- ❖ Bölge ayrımı yapılmaksızın, belirlenen asgari sabit yatırım tutarı şartı ile diğer Tebliğ şartlarını sağlayan Tarımsal yatırımlar, Genel Teşvik Sistemi kapsamında;
  - ✓ Gümrük Vergisi Muafiyeti ve KDV İstinasından faydalanılabilir.
- ❖ Ayrıca, Bölgesel Teşvik Sistemi kapsamında teşvik belgesi düzenlenebilecek olan yatırımlar için talep edilmesi halinde Genel Teşvik Uygulamaları çerçevesinde belge düzenlenebilir.

### **Genel teşvik sistemi kapsamında teşvik edilemeyecek yatırımlar:**

#### **A. TARIM VE TARIMSAL SANAYİ**

1- (Değişik: RG-9/5/2014-28995) (Değişik: RG-5/3/2015-29286) (Değişik: RG-21/8/2020-31220)(Değişik: RG-30/11/2022-32029) Un (modernizasyon cinsindeki yatırımlar hariç), irmik (makarna imalatı ile entegre irmik yatırımları ve mısır irmiği yatırımları hariç), yem (balık unu, balık yağı, balık yemi, entegre hayvancılık üretimi içindeki yem üretimi ve 4'üncü, 5'inci ve 6'ncı bölge illerinin organize sanayi bölgelerinde gerçekleştirilecek komple yeni yatırım cinsindeki yem üretimi hariç), mısır nişastası ve nişasta bazlı şeker (nişasta sütünden, münhasıran kristal fruktoz üretimine yönelik yatırımlar hariç), mısır nişastası ve nişasta bazlı şeker (nişasta sütünden, münhasıran kristal fruktoz üretimine yönelik yatırımlar hariç).

2- Dışarıya yemek hizmeti sunan işletmeler (hazır yemek).

3-Küp şeker.

4-(Değişik: RG-20/4/2023-32169) 5 dekarın altındaki seracılık yatırımları ve tamamen yapay ışık ile fotosentez sağlanan ve üretimin yapıldığı katmanların toplam alanı 1000 m2 altındaki kent tarımı kapsamında kontrollü dikey tarım/sera yatırımları

5- (Değişik: RG-29/6/2021-31526) (Değişik: RG-20/4/2023-32169) Bitkisel üretim (5 dekar ve üstü seracılık yatırımları ve tamamen yapay ışık ile fotosentez sağlanan ve üretimin yapıldığı katmanların toplam alanı 1000 m2 ve üstündeki kent tarımı kapsamında kontrollü dikey tarım/sera yatırımları, kültür mantarı yetiştiriciliği, entegre hayvancılık yatırımları içerisindeki yem bitkileri yetiştiriciliği, Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından belirlenen ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde kâğıt hamuru üretimine yönelik asgari yüz hektar alanındaki plantasyon yatırımları hariç).

6-Bölgesel uygulamalar kapsamında teşvik edilecek entegre hayvancılık yatırımları ve şartlı desteklenecek hayvancılık yatırımları dışındaki hayvancılık yatırımları.

7- 5 ton/gün ve altında üretim kapasitesine sahip süt işleme yatırımları.

8- (Ek: RG-21/8/2020-31220) Tütün ürünleri imalatı

**Teşviki belirli şartlara bağlı yatırım konuları:**

- Süt yönlü büyükbaş entegre yatırımlarında asgari 150 büyükbaş,
- Et yönlü büyükbaş entegre yatırımlarında asgari150 büyükbaş,
- Damızlık büyükbaş entegre hayvan yetiştiriciliğinde (et/süt yönlü) asgari150 büyükbaş/dönem,
- Kanatlı entegre yatırımlarında 100.000 adet/dönem,
- Süt ve et yönlü küçükbaş entegre yatırımlarında (damızlık dahil) 1.000 küçükbaş dönem şartı aranır.

**3.8 KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN DESTEKLENEN ALANLAR**

-Mali Destek

-Doğrudan Finansman Desteği

-Proje Teklif Çağrısı Yöntemi

-Fizibilite Desteği

-Güdümlü Proje Desteği

-Faiz Desteği ve Faizsiz Kredi Desteği

-Faiz Desteği

-Faizsiz Kredi Desteği

-Teknik Destek

**3.9 KOSGEB HİZMET VE DESTEKLERİ**

**Desteklenen Sektörler**

1. Madencilik ve taş ocakçılığı
2. İmalat
3. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
4. Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
5. İnşaat
6. Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı
7. Ulaştırma ve depolama
8. Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
9. Bilgi ve iletişim
10. Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler
11. Finans ve Sigorta Faaliyetleri
12. İdari ve destek hizmet faaliyetleri
13. Eğitim
14. Kültür, sanat, eğlence, dinlenme ve spor
15. Diğer hizmet faaliyetleri

**Destek Programları**

1. Deprem Sonrası İşletmelerin Canlanması Destek Programı
2. Girişimcilik Destekleri
3. Yeşil Sanayi Destek Programı
4. AR-GE, Teknolojik Üretim ve Yerleştirme Destekleri
5. İşletme Geliştirme, Büyüme ve Uluslararasılaşma Destekleri
6. KOBİ finansman destekleri
7. Rehberlik ve Danışmanlık Hizmetleri
8. TEKMER Destek Programı
9. Mikro ve Küçük İşletmelere Hızlı Destek Programı

### KOSGEB Hizmet ve Destekleri Veri Tabanına Kayıt

Bir işletmenin KOSGEB Desteklerinden yararlanabilmesi için öncelikle veri tabanına kayıt olması gerekmektedir. Veri tabanına kayıt işlemleri için <http://www.kosgeb.gov.tr> adresinden “E-Hizmetler” tıklanıp KOSGEB’ e kayıt linkini seçip işletmeye ait bilgiler girilip kaydedilip sonraki sayfada KOBİ Bilgi Beyannamesi doldurulur.

### 3.10 ŞANLIURFA’DA HAVZA BAZLI DESTEKLEME MODELİ KAPSAMINDA DESTEKLENECEK ÜRÜNLER

Havza Adı	Türkiye Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeli Kapsamında Desteklenen Ürünler
Şanlıurfa-Akçakale	Arpa, Buğday, Mercimek, Mısır (Dane), Pamuk (Kütlü), Soya, Yem Bitkileri, Zeytin-Zeytinyağı
Şanlıurfa-Birecik	Arpa, Aspir, Buğday, Mercimek, Nohut, Yem Bitkileri, Zeytin-Zeytinyağı
Şanlıurfa-Bozova	Arpa, Buğday, Mercimek, Mısır (Dane), Pamuk (Kütlü), Soya, Yem Bitkileri, Zeytin-Zeytinyağı
Şanlıurfa-Ceylanpınar	Arpa, Buğday, Mercimek, Mısır (Dane), Nohut, Pamuk (Kütlü), Soya, Yem Bitkileri, Zeytin-Zeytinyağı
Şanlıurfa-Eyyübiye	Arpa, Buğday, Mercimek, Mısır (Dane), Nohut, Pamuk (Kütlü), Soya, Yem Bitkileri, Zeytin-Zeytinyağı
Şanlıurfa-Halfeti	Arpa, Buğday, Mercimek, Nohut, Yem Bitkileri, Zeytin-Zeytinyağı
Şanlıurfa-Haliliye	Arpa, Buğday, Mercimek, Mısır (Dane), Nohut, Pamuk (Kütlü), Soya, Yem Bitkileri, Zeytin-Zeytinyağı
Şanlıurfa-Harran	Arpa, Buğday, Mercimek, Mısır (Dane), Pamuk (Kütlü), Soya, Yem Bitkileri, Zeytin-Zeytinyağı
Şanlıurfa-Hilvan	Arpa, Ayçiçeği (Yağlık), Buğday, Mercimek, Mısır (Dane), Nohut, Pamuk (Kütlü), Soya, Yem Bitkileri, Zeytin-Zeytinyağı
Şanlıurfa-Karaköprü	Arpa, Buğday, Mercimek, Mısır (Dane), Nohut, Pamuk (Kütlü), Soya, Yem Bitkileri, Zeytin-Zeytinyağı
Şanlıurfa-Siverek	Arpa, Ayçiçeği (Yağlık), Buğday, Çeltik, Mercimek, Mısır (Dane), Nohut, Pamuk (Kütlü), Soya, Yem Bitkileri, Zeytin-Zeytinyağı
Şanlıurfa-Suruç	Arpa, Buğday, Mercimek, Mısır (Dane), Nohut, Pamuk (Kütlü), Soya, Yem Bitkileri, Zeytin-Zeytinyağı
Şanlıurfa-Viranşehir *	Arpa, Ayçiçeği (Yağlık), Buğday, Mercimek, Mısır (Dane), Nohut, Pamuk (Kütlü), Soya, Yem Bitkileri, Zeytin-Zeytinyağı

\*Su kısıtı kapsamında belirlenen ilçelerde **Mısır (Dane)** üretiminde **Damlama Sulama** şartı aranmaktadır.

## 4.İLGİLİ KURUM VE KURULUŞLARIN İLETİŞİM BİLGİLERİ

### T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı - Tarımsal Yatırımcı Danışma Ofisi (TARYAT) İletişim Bilgileri:

Adres: Üniversiteler Mahallesi Dumlupınar Bulvarı No:161 12.Kat Lodumlu / ANKARA

Tel: 0 (312) 258 82 76-78

Web: [www.tarimorman.gov.tr/TRGM/TARYAT](http://www.tarimorman.gov.tr/TRGM/TARYAT)

E-posta: [taryat@tarimorman.gov.tr](mailto:taryat@tarimorman.gov.tr)

### T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı - Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü

Adres: Mustafa Kemal Mahallesi Dumlupınar Bulvarı (Eskişehir Yolu 7.km) 2151. Cadde NO:154/A Çankaya/ANKARA

Tel: 0 (312) 444 61 00

Web: [www.sanayi.gov.tr](http://www.sanayi.gov.tr)

E-posta: [info@sanayi.gov.tr](mailto:info@sanayi.gov.tr)

### Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB)

Adres: Hacı Bayram Mahallesi İstanbul Caddesi No:32 Ulus/Altındağ/ANKARA

Tel: 0 (312) 595 28 00 - 444 1 567

Faks: 0 (312) 368 07 15

Web: <https://www.kosgeb.gov.tr>

### T.C. Şanlıurfa Valiliği

Adres: Paşabağı, Cumhuriyet Cd. No:77, 63100 Haliliye/ /ŞANLIURFA

Tel: 0 (414) 313 18 43

Faks: 0 (414) 313 17 31

Web: [www.sanliurfa.gov.tr](http://www.sanliurfa.gov.tr)

E-Posta: [sanliurfa@icisleri.gov.tr](mailto:sanliurfa@icisleri.gov.tr)

### T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı - Şanlıurfa İl Tarım ve Orman Müdürlüğü

Adres: İmam Bakır, Veteriner Cd. No:21 63040 Merkez/ŞANLIURFA

Tel: 0 (414) 313 27 11

Faks: 0 (414) 313 10 15

Web: [sanliurfa.tarimorman.gov.tr](http://sanliurfa.tarimorman.gov.tr)

E-Posta: [sanliurfa@tarimorman.gov.tr](mailto:sanliurfa@tarimorman.gov.tr)

### Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu – Şanlıurfa İl Koordinatörlüğü

Adres: Paşabağı Mahallesi Adalet Caddesi No:9

Tel: 0414 314 15 39

Faks: 0 414 314 15 38

### Şanlıurfa Yatırım Destek Ofisi

Adres: Paşabağı Mah. Adalet Cad. No:7/A ŞANLIURFA

Tel: 0 (414) 314 98 03

Faks: 0 (414) 314 98 05

E-posta: [urfaydo@karacadag.org.tr](mailto:urfaydo@karacadag.org.tr)

\*Bu çalışma, yatırımcılara yardımcı olmak amacıyla Şanlıurfa ilinin tarım, hayvancılık ve orman alanlarındaki potansiyeli hakkında bilgiler içermektedir. Bu rehber yatırımcılara yardımcı bir kaynak olması amacıyla; Tarım ve Orman Bakanlığı, Tarım Reformu Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanmıştır. Ayrıntılı bilgi için rehber içerisinde bilgileri bulunan ilgili kurum ve kuruluşlarla iletişime geçilebilir.